

1583

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

191625 / Freidin Levi

כ"ב אלול תשל"ט

אל תהיה מרוכז בעצמך, תהיה "מלך"! / שיעור בלקוטי שיחות

"מלך בבל" זה היצר הרע. כך לא נאפשר לו לצור

על "ירושלים" / התוועדות עם הרבי

הולך בלי חשק לעבודה? זהו "טעם הכי חזק ונעים

שאפשר לאדם"! / מכתב מבואר

”ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה” - 'טו"ב' ומבחר שנותיו של יעקב היו דווקא בירידתו למצרים.

זהו מסר רלוונטי ביותר עבורנו, הנמצאים מרבית היום ב"מצרים" - בעיסוק בענייני העולם הפחותים, ועלינו לפעול כי גם שם יהיה "ויחי" בחיי הקדושה.

ב'התוועדות עם הרבי' נוכל ללמוד כיצד להישאר ב"ירושלים" גם כאשר פוגשים את הבלבול של "בבל" במקום העבודה, ואף הופכים את "בבל" ל"ירושלים". בהלימה לתוכן היום - תענית עשרה בטבת, יהפך לששון ולשמחה.

במדור המכתב המבואר ניחשף ל'מבט' המיוחד של הרבי על מקום העבודה: היחס ה'טוב' שעלינו לפתח כלפי מקום העבודה, ועל התמודדות מול קשיים גשמיים ורוחניים הקשורים בה.

במדור השיחה נלמד סוגיה מרתקת אודות 'חילופי השלטון' שעורך יעקב אבינו בין ראובן ויהודה, למרות שמעשיו של האחרון היו דומים, לכאורה, למעשי הראשון. כאשר המסר מכך לחיינו הינו יסודי ומכונן - עלינו להיות 'מלכים' ולהתמקד בעיסוק בטובת הסובבים אותנו.

השהיה ב'מצרים' ובמלחמה התמידית מול הרע, לא יישארו איתנו לנצח. במדור 'אור וחיות' נלמד על 'כלי הנשק' המשמשים אותנו במלחמה מול הרע, ונפגוש את הבשורה הטובה על השבתת 'כלי נשק' אלו, בבוא הגאולה השלמה, תיכף ומיד ממש.

03 כאשר יהודי יוצא לעבודה הוא יוצא ל"בבל". הבעיות מתחילות לצוץ כאשר "מלך בבל" רוצה לערב את קדושת ירושלים עם הבלבול של בבל, ולהשכיח מאיתנו כי בכל מצב יהודי הוא בבחינת "ירושלים". **התוועדות עם הרבי**

04 סביב מיטתו של יעקב מתאספים שנים עשר בניו, ומקבלים ממנו צוואה נבואית שתנחה אותם ואת צאצאיהם במשך אלפי שנים. באותו מעמד, מעביר יעקב את שרביט ההנהגה מראובן הבכור ליהודה הרביעי בבנים, ובכך הוא מלמד אותנו שיעור חשוב ועמוק באהבת ישראל: אהבה אמיתית היא התמקדות בטובת הזולת ולא בשלמות האישית. **שיעור בלקוטי שיחות**

12 עד כמה היחס למקום העבודה הוא משמעותי, ומה יעשה מי ש'אינו מוצא טעם בעבודתו'? איך 'מייצרים' זמן ללימוד תורה למרות לוח העבודה הצפוף שלא מותיר פנאי? ומהי עצת חז"ל להתמודדות עם דוחק הפרנסה? שני מכתבי הדרכה ליהודים שהתמודדו עם קשיים במקום עבודתם. **מכתב מבואר**

14 בתפילה אנו מצוידים ב'חמישה כלי זין' איתם אנו נלחמים ברע ובנפש הבהמית שבתוכנו. נכיר את 'כלי הנשק' הללו ואת השימוש בהם, נלמד על 'שביתת הנשק' ביום השבת, וניחשף לשני השלבים ביחס לשימוש ב'כלי הנשק' בגאולה העתידה. **אור וחיות**

למנוי דיגיטלי ל'התקשרות':
chabadisrael.co.il/alonichabad

עת לדעת – 18 • תמונה מספרת – 19 • ווארט חסידות – 20 • לוח חב"ד – 22 • שניים מקרא – 24 • זמנים ושיעורי השבוע – 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב
עורך ראשי: שלום בלוי עריכה: הרב יוסף יצחק מרגליות
מ"ל: המרכז לעזרי שלוחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד
1583 • גיליון • ISSN 7474-0793 • 6084000
לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com
התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות ל**"כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"ר מליובאוויטש**
צוקוללה"ה נב"מ ז"ע

כאשר יהודי מאפשר ש"בבל" וענייני העולם יהיו באופן של קרבה אליו, הרי זהו "מצור ומצוק" עבור "ירושלים"!

(משיחת עשרה בטבת תשד"מ – תורת מנחם, תשד"מ (ב), עמוד 654)

"כאשר יהודי רואה או שומע משהו עליו ללמוד מכך הוראה בעבודת השם", אומר הבעל שם טוב. ואם כך הם הדברים בנוגע לענייני העולם, הרי ודאי שכן הוא ביחס למה שאירע בעשרה בטבת, ונקבעה על כך תענית של כלל ישראל: "סמך מלך בבל על ירושלים והביאה במצור ובמצוק".

בנקודת הזמן המדוברת, חומות ירושלים והעיר על כל הכלול בה, היו בשלימותם. אך עצם העובדה ש"סמך מלך בבל" - מלך בבל נמצא **בסמיכות** לירושלים, זוהי בעיה חמורה. כפי שרואים בפשטות, שמאורע זה של תחילת המצור הביא לבסוף לבקיעת החומה ושריפת בית המקדש.

מהו המסר וההוראה שניתן ללמוד מכך בעבודת השם?

"ירושלים" - היא "יראה" "שלם". יראת שמיים וביטול כלפי השם כפי שהם בתכלית השלימות.

כאשר יהודי קם בבוקר ומתחיל את סדר העבודה של היום, הרי הוא נמצא ב"ירושלים"... באמירת "מודה אני לפניך" הוא מבטא את הביטול ויראת שמיים מהשם הניצב עליו; כך גם בתפילה שלאחר מכן, הרי הוא קורא את פרשיות קריאת שמע, שעניינם ביטול וקבלת עול - עול מלכות שמיים ועול מצוות; וגם כאשר ממשיך "מבית הכנסת לבית המדרש", הרי גם לימוד התורה הרצוי הוא מתוך תנועה של ביטול, "ונפשי כעפר לכל תהיה" שאז "פתח ליבי בתורתך".

אך לאחר העבודה בבית הכנסת ובבית המדרש, כאשר הוא יוצא להתעסק לפרנסתו עם ענייני העולם - הרי אז יוצא הוא מ"ירושלים" אל "בבל".

"בבל" - זהו כינוי לכללות העולם, שכל העניינים בו הם באופן של **בלבול**. הגבולות בו מטושטשים, וקיים קושי להבחין ולהבדיל מה הם ענייני הקדושה, מה הם דברי הרשות ומה הם דברים האסורים (להבדיל). רק בסיוע של התורה, שנקראת "תורה אור", ניתן להבחין באופן ברור מה מענייני העולם שייך לאיזה תחום.

עצם היציאה לעסוק בענייני העולם ("בבל") היא דבר שצריך להיות על פי תורה. הבעיה מתחילה כאשר היצר הרע ("מלך בבל") מנסה לפעול סמיכות וקרבה ("סמך מלך בבל") בין "בבל" ל"ירושלים".

כל יהודי הוא בבחינת "ירושלים", שהרי ירושלים "לא נתחלקה לשבטים", אלא היא שייכת לכל אחד מישראל עד סוף כל הדורות. ולכן, גם כאשר יהודי עוסק בענייני העולם ("בבל"), עליו לדעת שמצד האמת הוא בריחוק מקום מ"בבל", ואינו "סמוך" - אין לו שייכות אליה כלל וכלל!

כלומר: לא זו בלבד שידוע שהצלחתו בענייני העולם היא אך ורק משום ש"ברכך השם אלוך בכל אשר תעשה", כי הלא שייך הוא ל"ירושלים" ולא ל"בבל", אלא יתירה מזו: כל עסקו בענייני העולם הוא "בלא לב ולב", בכוח העשייה בלבד, כי שכלו ומידותיו שקועים הם בענייני "ירושלים" - ענייני תורה ומצוות.

אך כאשר "סמך מלך בבל", ומאפשר הוא ש"בבל" תהיה באופן של קרבה אליו, הרי זהו "מצור ומצוק" עבור "ירושלים", ואם לא משתדלים לבטל תיכף ומיד את המצור על ירושלים, עלול הדבר להביא לדי תוצאות חמורות, כפי שהיה במאורעות החורבן.

ומכך מובן גודל ההכרח לבטל מכל וכל עניין זה של "סמך מלך בבל", ואדרבה, להיפך: לנצל את העסק בענייני העולם ("בבל") לקדושה ולעבודת השם, ובעיקר על ידי נתינת הצדקה מרווחי העסק.

אשר אז לא רק שאינו מושפע מענייני העולם ("סמך מלך בבל"), אלא אדרבה: על ידי עבודתו פורץ הוא את ההבדלה (החומה) שבין "ירושלים" ל"בבל", אבל באופן הרצוי - שמעלה את ענייני "בבל" שיהיו בבחינת "ירושלים". בדוגמת מאמר רז"ל: "עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל, ועתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות", שאז הרי גם "בבל" תהיה בדוגמת בחינת "ירושלים".

הדחת הבכור

בפרשת ויחי אנחנו קוראים על רגע מרגש במיוחד, כאשר שנים עשר בניו של יעקב מתאספים סביב מיטתו וזוכים לברכות אישיות שיש בהן גם צוואה רוחנית לצאצאיהם לאלפי שנים קדימה.

אחד הדברים הדרמטיים שיעקב עושה במעמד בו הוא מברך את השבטים ומנבא את עתידם, הוא העברת שריבט המלוכה וההנהגה משבט ראובן, הבכור, לשבט יהודה. ואכן, היסטורית - שבט יהודה הוא השבט שממנו באו מלכי יהודה, ובראשם כמובן דוד המלך וזרעו אחריו, להם הבטיח השם את המלוכה לנצח.

כך הוא אומר לראובן:

ראובן בכרי אתה, כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז. פחו כמים אל תותר, כי עליית משכבי אביך אז חללת יצועי עליה.

בפשטות, הפירוש הוא כזה: ראובן, אתה הבן הבכור ולכן השבט שלך היה ראוי להיות 'שבט המלכים'. אך למעשה לא יצאו ממך מלכים, וזאת משום שהתנהגת בפזיזות.

על מה מדובר?

לאחר מות רחל, עבר יעקב לגור באוהל בלהה. ראובן חשב שזו פגיעה בכבודה של אימו לאה, והכעס הוביל אותו לקום ולעשות מעשה. הוא העביר את מיטתו של יעקב מאוהל בלהה לאוהל של לאה אימו.²

הפזיזות הזו, מסביר יעקב, היא הוכחה שראובן וצאצאיו אינם ראויים למשרת המלוכה.

כך אומר רש"י³:

פחו כמים - הפחו והבהלה אשר מהרת להראות בעסך כמים הללו הממקרים למרוצתם, לכך אל תותר - אל תרבה לטל כל היתרות הללו שהיו ראויים לך. ומהו הפחו אשר פחות? כי עליית משכבי אביך.

ואת מי מוצא יעקב במקום ראובן? - את זה אנו מגלים בדברי יעקב ליהודה, כשבא תורו.

כך אומר לו יעקב⁴:

גור אריה יהודה, מטרף בני עליית. לא יסור שבט מיהודה ומחזק מבין רגליו עד כי יבא שילה ודו יקחה עמים.

1. בראשית, מט, ג-ד.

2. על פי פירוש רש"י, בראשית, לה, כב.

3. על הפסוק.

4. שם, ט-י.

שיעור בלקוטי שיחור

מטרף בני עליית!

סביב מיטתו של יעקב מתאספים שנים עשר בניו, ומקבלים ממנו צוואה נבואית שתנחה אותם ואת צאצאיהם במשך אלפי שנים. באותו מעמד, מעביר יעקב את שריבט ההנהגה מראובן הבכור ליהודה הרביעי בבנים, ובכך הוא מלמד אותנו שיעור חשוב ועמוק באהבת ישראל: אהבה אמיתית היא התמקדות בטובת הזולת ולא בשלמות האישית.

השיחה המלאה - בלקוטי שיחות, חלק טו, שיחה שלישית לפרשת ויחי

המנהיגים של עם ישראל, לכל אורך הדורות, עד ביאת המשיח וגם אחרי ביאת המשיח, תהיה דווקא משבט יהודה.

ומדוע? התשובה נמצאת במשפט "מטרף בני עליה".

נקרא את רש"י⁵:

מטרף: ממה שחשדתיך ב"טרף יוסף" "חיה רעה אכלתהו" ... בני עליה: סלקת את עצמך ואמרת: "מה בצע [כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו. לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא]".
וכן בהריגת תמר שהודה, צדקה ממני.

יעקב רומז כאן לשני סיפורים.

הסיפור האחד הוא סיפור ההצלה של יוסף. כזכור, האחים השליכו את יוסף לבור מלא בנחשים ועקרבים, בו היה אמור יוסף למצוא את מותו. אך יהודה הציע להם להעלות אותו מן הבור ולמכור אותו לשיירה היורדת מצרימה. כך הוא אומר לאחיו: "מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו? לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו". בכך הציל יהודה את חיי יוסף.

זה פירוש המילים "מטרף בני עליה": בשונה ממה שסבר יעקב, יהודה לא השתתף במזימת ה'טרף' של יוסף כביכול, אלא דווקא הציל אותו ממוות.

סיפור נוסף אליו רומז יעקב בדבריו הוא פרשת יהודה ותמר.

תמר הייתה כלתו של יהודה, שהתאלמנה מבניו ללא ילדים. לפי הנהוג באותה התקופה, יהודה היה אמור לייבם אותה, אך הוא לא רצה לעשות זאת. תמר לקחה את החוק לידיים, והצליחה להערים על יהודה ולהתעבר ממנו, בלי שאף אחד ידע מכך, חוץ משניהם.

תמר נחשדה בכך שנכנסה להיריון בניאוף, ודנו אותה למוות בשריפה. אך יהודה ויתר על כבודו, והודה שהוא האבא של התאומים שבבטנה של תמר. כדי להציל את תמר, הוא לא התבייש להודות ברבים בחטאו המביך. "ויפר יהודה

ויאמר: צדקה, ממני" [היא מעוברת⁷].

גם זה מרומז באותן שלוש מילים: "מטרף בני עליה". גם במעשה הנאצל הזה שלך, ניצלת מלתת יד להוצאה להורג לחינם של חפים מפשע - במקרה זה, תמר וצמד התאומים פרץ וזרח.

שני המקרים האלה, שקרו בתוך תקופה קצרה בזה אחר זה, מראים את התכונות המיוחדות של יהודה - ולכן, כך לפי דברי יעקב, עושים אותו ראוי להנהיגה יותר מכל האחים, אפילו יותר מראובן הבכור, שהיה המועמד הטבעי להנהיגה.

למה יהודה עדיף?

אלא שאם ננתח את שני הסיפורים ונרד לפרטים שלהם, נגלה דבר מדהים. לא רק שיהודה לא התעלה על ראובן, אלא שהאמת הפוכה לגמרי!

נקרא את הדברים תחילה בלשונו של הרבי:

מעלתו של יהודה שסילק עצמו "ממה שחשדתיך בטרף יוסף חיה רעה אכלתהו", בכך שאמר "מה בצע [כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו. לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא]" - הייתה גם אצל ראובן, כמסופר בפרשת וישב⁸ שראובן אמר "לא נכנו נפש".

ואף מעלת יהודה שהודה במעשה תמר "צדקה ממני" - מצאנוה גם בראובן, שעשה תשובה על מה ש"חיללת יצועי עֲלֶיךָ". וכמו שפירש רש"י בפרשת וישב⁸: "במכירתו לא היה [שם] . . . עסוק היה בשקו ובתעניתו על שבלבל יצועי אביו".

כזכור, יעקב מציין מעלה כפולה של יהודה: הוא גם חילץ את יוסף מלמות בבור שורץ הנחשים והעקרבים הארסיים, וגם הודה ולא בוש במעשה תמר.

אלא שזו לא סיבה להעמיד אותו מעל ראובן,

7. שם, לח, כו.
8. רש"י, שם.

א. לו, כא. וראה מקץ מב, כב.
ב. שם, כט.

5. שם.
6. בראשית, לו, כו.

לכאורה, מעלת ראובן גדולה יותר ממעלת יהודה!

לא רק שראובן הוא מועמד לגיטימי להמשיך להחזיק בהנהגה, שווה ערך ליהודה - אלא שהוא אף מתעלה עליו ומתאים עוד יותר ממנו! הבה נבחן את ההבדל בין ההתנהגות של יהודה לזו של ראובן. גם כאן, נתחיל בסיפור הראשון של מכירת יוסף:

מה שיהודה הציל את יוסף ממיתה, הרי לא היה בכוונה להשיבו אל אביו, אלא כדי למוכרו לישמעאלים.⁹

ובפרט שהיה בכוחו להשיבו אל יעקב, וכמו שציין רש"י¹⁰ שאמרו לו השבטים "אילו אמרת להשיבו היינו שומעים לך";

[ועוד] שאמירתו "מה בצע [כי נהרג את אחינו]" פירושה (כדברי רש"י) "מה ממון", כלומר, שהטעם שמנע את הריגת יוסף היה מפני שלא היו מרוויחים דבר מכך, ועל כן אמר "לכו ונמכרנו לישמעאלים (ונרוויח ממון)".¹¹

לעומת זאת, ראובן ביקש להשיבו אל יעקב. וכמפורש בכתוב, "למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו".

מעשהו של מי נובע מטוב לב ואכפתיות גדולה יותר - זה של יהודה, או דווקא זה של ראובן?

ראובן וגם יהודה פועלים שניהם ממניעים טהורים, לכאורה. כל אחד בתורו מנסה להציל את יוסף אחיהם מסכנת חיים. בעוד האחים כולם אומרים "לכו ונהרגנו", ראובן אומר: "השליכו אותו אל הבור", ויהודה אומר: "לכו ונמכרנו".

אבל יש הבדל גדול בין השניים.

ראובן פועל במטרה אחת ויחידה: לסגור את כל הסיפור ולהחזיר את יוסף הביתה לאבא כשהוא בריא ושלם.

יהודה, לעומת זאת, פועל אחרת. קודם כל, הוא לא מנצל את סמכותו, מעמדו והשפעתו על האחים כדי להחזיר את יוסף הביתה. יותר מזה: כשיהודה מציע למכור את יוסף, הוא מדבר על

פשוט כי אצל ראובן אנחנו רואים התנהגות לכאורה-זהה.

נתחיל בסיפור הראשון, של הצלת יוסף. בדיוק כמו יהודה, גם ראובן הניא את האחים מלהרוג את יוסף. התורה עצמה מספרת שבתחילה האחים זממו ממש להרוג את יוסף, ומי ששכנע אותם לא לעשות זאת היה ראובן.

כך אומרת התורה:¹² "וַיֵּרָאוּ אֹתוֹ מֶרְחֶק, וַיִּבְטְּרוּ יָקֹרֵב אֲלֵיהֶם וַיִּתְּנָכְלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו, הִנֵּה בָעַל הַחֲלָמוֹת הַלֵּזָה בָּא. וְעַתָּה לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וְאֶמְרָנוּ חִיָּה רָעָה אֲכָלָתָהּ, וְנִרְאָה מֶה יִהְיֶה חֲלִמָתוֹ". זו הייתה תוכנית רצח מפורשת, שנמנעה רק בגלל ראובן:¹³ "וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם, וַיֹּאמֶר לֹא נִכְנָז נַפְשִׁי. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רְאוּבֵן, אֵל תִּשְׁפְּכוּ דָם, הִשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר וַיֵּד אֵל תִּשְׁלַחֵהוּ בֹי. לְמַעַן הִצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהָשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו".

למעשה, כפי שאפשר לראות בפסוק - ראובן פועל כאן בתבונה ובזהירות. הוא יודע כמה האחים כועסים על יוסף, ומציע להם את ההשלכה לבור כתוכנית חלופית. בעוד הוא עצמו מתכנן לחזור ולמשות אותו משם ולהשיב אותו לאבא יעקב מאוחר יותר.

החלק הזה לצערו לא קרה, כי בדיוק כשהוא לא היה בשטח - האחים העלו את יוסף ומכרו אותו. אבל אין שום חולק על כך שראובן הציל את יוסף ממוות מוחשי ומיידי. הוא לא עמד על דמו, אלא נחלץ להציל אותו.

כך גם לגבי הסיפור השני. יהודה הודה על חטאו ללא בושה? ראובן הצטיין גם בזה! הוא לא התחמק ולא התבייש מלקחת האחריות על 'בלבול המיטה', אלא עסק בתיקון ועשיית תשובה בתעניות וסיגופים כדי להיטהר מהחטא.

יש כאן אפילו סגירת מעגל מעניינת: התשובה של ראובן היא זו שבגללה הוא לא הצליח למנוע את מכירת יוסף. כי בדיוק כשהוא היה עסוק "בשקו ובתעניתו", שאר האחים ניצלו את ההזדמנות ומתחת לאפו העלו את יוסף מהבור ומכרו אותו לאורחת הישמעאלים שחלפה במקום.

אבל בזאת לא מסתיים הסיפור:

ואדרבה, בשני פרטים אלו הייתה,

ג. וראה ריב"א עה"ת כאן.

ד. וישב לח, א.

ה. ראה חדא"ג מהרש"א סנהדרין ו, ב.

9. שם, לו, יח-כ.

10. שם, כא-כב.

משהו חד פעמי, כשאמר "צדקה ממני". הוא אולי היה נבון לכמה שעות או ימים, אך המעשה נשכח והשגרה חזרה לחייו.

הסיפור של ראובן עם יצועי אביו הוא סיפור אחר לגמרי. ראובן לא הודה פעם אחת, הסמיק ולקח אחריות. הוא התמודד באומץ מול עצמו, התבונן במעשיו ובמשך תקופה ארוכה חיפש את הדרך לתקן את החטא. במשך כמעט עשור, שחלף מאז שבלבל יצועי אביו ועד מכירת יוסף, הוא עדיין היה עסוק בתיקון של אותה פעולה פזיזה בודדת.

וכל זאת, למרות שהיו לו סיבות טובות להצטדק ולהסביר לכל שהוא עשה את המעשה הנכון. הרי הוא לא עשה את זה בשביל כבודו האישי, אלא למען כבודה של אימו לאה. אם כך, לא רק שמה שהוא עשה לא היה 'לא בסדר', אלא שהוא יכול היה לטעון שזו הייתה חובתו לקום ולקנא לאימו. אסור היה לו לשתוק על פגיעה כזו באימו, שבכבודה הוא חייב.

אם כך, גם בסיפור הצלתו של יוסף וגם בהודאה וקבלת אחריות על התנהגות לא טובה - ראובן לא רק שאיננו נופל מיהודה, אלא אף מתעלה עליו!

ועל פי זה תמוה ביותר: איך ייתכן שעניין "מטורף בני עלית" הוא טעם לכך שיהודה יהיה ראוי למלכות יותר מראובן?!

בדברי חז"ל¹³ אנחנו מוצאים אפילו התייחסות מפורשת יותר לכך שאותן שתי נקודות זכות לטובת יהודה, לא מתקבלות בדיוק בצורה חלקה.

המדרש מספר על אפיזודה שהתרחשה ביבנה בימי הבית השני: "הָיָה רַבִּי טַרְפוֹן וְזִקְנִים יוֹשְׁבֵין בְּצִלּוֹ שֶׁלְשׁוֹכֶךְ שֶׁל יִבְנָה . . אָמְרוּ לוֹ: לְמַדְנוּ רַבֵּנוּ, בָּאֵי זֶה זְכוּת זֶכֶה יְהוּדָה לְמַלְכוּת? אָמַר לָהֶם רַבִּי טַרְפוֹן: אָמְרוּ אִתָּם! אָמְרוּ: בְּזִכּוֹת שְׁאֹמְרוּ: "מָה בָּצַע כִּי נִהְרַג אֶת אֶחָיו" שֶׁהֲצִילוּ מִמִּיתָה. אָמַר לָהֶם: דִּיָּה לְהַצִּלָּה שֶׁתַּעֲמִיד וּתְכַפֵּר עַל הַמִּכְיָרָה, שְׁנַתֵּן עֲצָה לְמַכְרוֹ, וְלֹא לְהַשִּׁיבוֹ אֶל אָבִיו! אָמְרוּ: בְּזִכּוֹת שְׁאֹמְרוּ: "וַיִּכַּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר: צִדְקָה מִמֶּנִּי!" אָמַר לָהֶם: דִּיָּה לְהוֹדָא שֶׁתְּכַפֵּר עַל הַבִּיָּאָה! אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי! לְמַדְנוּ, בָּאֵי זֶה זְכוּת זֶכֶה יְהוּדָה לְמַלְכוּת!".

דרישות התפקיד

כדי למצוא את התשובה, עלינו להבין דבר

תועלת חומרית שתצא להם מכך. אם נהרוג את אחינו, אומר להם יהודה, לא נרוויח כלום. אם נמכור אותם, לפחות נקבל כסף!

האם יכול להיות שמעשהו של יהודה לא היה אלטרואיסטי לגמרי, אלא קצת מעורב במניע אגואיסטי? זה מהדהד את התוכחה הנוקבת של הנביא עמוס¹¹: "עַל מְכָרְם בְּכֶסֶף צִדִּיק וְאֶבְיוֹן בְּעֶבֶר נַעֲלִים".

אותו דבר בדיוק לגבי הסיפור השני, שמראה את תעצומות הנפש של יהודה שהתגבר על הבושה והודה בפה מלא בחטאו. גם כאן, ראובן עושה את זה עוד יותר טוב ממנו:

בהודאת יהודה על מעשה תמר - אנו מוצאים רק שאמר פעם אחת "צדקה ממני". ועיקר: אלמלא היה מודה, הרי היה גורם להריגת תמר והעוברים שבמעיה, ומובן שהיה מוכרח להודות. ואילו לגבי ראובן:

א. תשובתו הייתה באופן כזה שכמה וכמה שנים אחרי זה עדיין המשיך בעשיית התשובה, שכן מכירת יוסף אירעה כתשע שנים¹² לאחר ש"בלבל יצועי אביו".

ב. תשובתו הייתה באופן של "עסוק בשקו ובתעניתו".

ג. הפעולה של "בלבל יצועי אביו" נעשתה מפני ש"תבע עלבון אימו", מצד כיבוד אם, ואף על פי כן הרבה ראובן בתשובה.

יהודה נדחק לפינה ולא הייתה לו ברירה. המוצא היחיד שעמד בפניו היה להודות בחטאו ולהציל את תמר ברגע האחרון מהעלאה על המוקד. אחרת, אם הכבוד שלו היה מתגבר עליו, הוא היה מביא במו ידיו לטרגדיה משולשת נוראית. ובנוסף, עשיית התשובה שלו הייתה

11. ב. 1.

12. שהרי לאחר לידת יוסף עבד יעקב שש שנים בצאן לבן (פרש"י תולדות 12. כח, ט), ושהו בדרך ב' שנים (פרש"י ישן תולדות שם. וראה גם פרש"י וישלח לג, יז), ובסופן ה' מעשה ראובן (וישלח לה, כב) - עפ"מ"כ בסה"ד (מבחי ר"פ שמות) - ה' אז יוסף עכ"פ בן ח' שנים וד' חדשים - ויוסף נמכר בהיותו בן י"ז שנה.

1. ובפרש"י וישב (לה, כה): ואל תאבד שלש נפשות.

2. וראה מענה דר"ט (ר"ע) - מכילתא, מדרש תהלים ותוספתא דלעיל הערה

29. אבל להעיר מפרש"י דה"א א, א.

13. מכילתא, בשלח, יד, כב. וראו בגוף השיחה, הערה 29 והערה 40.

בשביל אחרים

אם מסתכלים על הדומה והשונה בין ראובן ליהודה מהפרספקטיבה הזו, של עשייה למען אחרים, מגלים שיהודה הוא המתאים מהשניים.

מדוע לא ראובן? - נקרא את הדברים בלשוננו של הרבי:

העניין של "פחו כמים", "מיהרת להראות כעסך" -

שתיכף כשעלה בליבו שמשכבי אביו צריכים להיות באוהל לאה, גרם אצלו הדבר לכעס על אחר, ועשה זאת תיכף ומיד, שבלבל יצועי אביו,

היא הנהגה שבניגוד לדאגה לטובת זולתו. ולכן העונש על זה היה מידה כנגד מדה, שניטל[ה] ממנו¹⁴ המלכות.

כזכור, הסיבה להדחתו של ראובן היא מעשהו הפזיז עם מיטתו של יעקב.

בשונה ממה שהיינו עשויים לחשוב, עיקר הבעייתיות של מעשה זה היא לא בביטוי תכונותיו השליליות האישיות של ראובן, כמו תכונת הכעסנות או הפזיזות עצמה. ייתכן אפילו שזה דווקא מלמד על איכות מיוחדת של ראובן, שכל כך הידר במצוות כיבוד הורים, עד שהחליט לתקן בעצמו את מה שראה כפגיעה בכבוד אימו.

אבל הסיפור הזה כן מראה שראובן איננו מצטיין בהתחשבות בזולת. לכל אורך הדרך הוא חושב על עצמו, ולא על האחריות שלו כלפי הסביבה. הוא הולך ומיישם את מה שחשוב לו, לכבד את אמא שלו, בלי לשים לב אם מי שעמד בדרך נפגע. לא רק בלהה, אלא אפילו אבא שלו עצמו. הוא לא ראה את האנשים האחרים, לא בדק מה טוב עבורם ומה נכון מצידם. מתוך כעס הוא פעל בצורה שגרמה אי נעימות לאנשים אחרים.

זה בדיוק מה שאנחנו רואים גם בשני המקרים שבהם, לפחות על פניו, ראובן נהג בדיוק כמו יהודה, ואפילו התעלה עליו - הצלת יוסף ממוות, והתיקון על בלבל יצועי אביו.

גם כאן, אם נבדוק את ההתנהגות של ראובן

פשוט: יעקב לא משווה בין יהודה לראובן באופן כללי, אלא בהקשר מאד מסוים: בהתאמה להנהגה. ובמבחן הזה, יהודה מתאים הרבה יותר מראובן.

נקרא את הדברים בלשוננו של הרבי:

והביאור בזה:

המעלות של מלכות באות לידי ביטוי בעיקר בשייכות לאחרים, בהשפעה על אחרים.

עניינו של מלך הוא לספק את צרכי וענייני המדינה וכיוצא בזה.

וכמו שפירש רש"י כאן על תיבת "גור", "המוציא והמביא את ישראל".

אמת, ראובן מצטיין יותר מיהודה בקבלת אחריות ובהצלת חיים. אבל אנחנו לא מחפשים כאן מעלות, אלא את מי שראוי מכולם להתמנות למלך. וברשימת 'דרישות התפקיד' למלוכה, ישנם פרמטרים אחרים לגמרי.

הדרישה המרכזית ממנהיג היא להיות, ובכן - מנהיג. לשים את טובתך האישית בצד, ולהתרכז בטובת הקהילה, הסביבה, העם. יעקב אבינו בעצמו רומז לזה, כשהוא בוחר את יהודה. "גור אריה יהודה", ופירוש הדברים הוא "המוציא והמביא את ישראל". יהודה הוא המנהיג הטבעי, זה שהולך קדימה וקורא לכולם "אחריי", שבראש האינטרסים שלו נמצאת טובת הכלל.

כשבחרים שכנים או חבר לביצוע משימה חברתית יחד, לא בוחנים מה ההישגים האישיים שלהם בלימוד תורה או בתחומי חיים אחרים. מה שחשוב בעיקר הוא היחסים האנושיים שלהם. על אחת כמה וכמה כשמדובר על מלך, על האדם שייקח את האחריות להנהיג את העם. התכונה הקריטית ביותר היא היחס שלו לאנשים אחרים.

כשניגשים לחפש אדם ראוי לתפקיד של "גור אריה", השאלה הראשונה שנשאלת היא האם למועמד יש יכולת לקחת אחריות כלפי הזולת. כל המעלות האחרות הן בונוס. אם המלך איש חכם, מבריק ויפה תואר, זה לא ייתן לנו כלום אם הוא מתעניין רק בחצר המלוכה שלו, ולא לוקח אחריות על המדינה. אם הוא יכול לקחת אחריות על אחרים, רק אז אפשר להמשיך ולבחון את שאר מעלותיו.

עכשיו נוכל לבחון מי מהשניים הוא המתאים ביותר - יהודה או ראובן.

14. בשיחה המקורית מתעכב הרבי גם על כך שבעקבות מעשה זה נטלה מראובן גם הכהונה. ראה באריכות שם סעיף ד' ובהערות 48, 49.

בקנה המידה של מנהיג, וננסה לשאול האם הוא עשה את מה שעשה מתוך התחשבות אמיתית ודאגה לאחר שכולו, נבין את התשובה בעצמנו. נקרא את הדברים בלשוננו של הרבי:

אצל ראובן, אומנם תשובתו וכוונתו היו במעלה יתרה משל יהודה, אך זוהי מעלה בו כשלעצמו, ולא בשייכות לטובת והצלחת הזולת.

מה שאמר "לא נכנו נפש . . . [אל תשפכו דם] השליכו אותו אל הבור הזה [אשר במדבר ויד אל תשלחו בן] למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו", מורה על כוונתו. אבל בפועל לא ניצל יוסף בכך מסכנת מיתת רעב, ובפרט שהבור "נחשים ועקרבים יש בו".

וכמו כן מעלת תשובת ראובן, ש"עסוק היה בשקו ובתעניתו על שבלבל יצועי אביו", הייתה עניין שאין לו שום שייכות אל הזולת^ט.

יתר על כן: אלמלא היה ראובן "עסוק בשקו ובתעניתו" בעת מכירת יוסף, אולי היה מטכס עצה איך להציל את יוסף, כשם שקודם לכן פעל על אחיו אשר "לא נכנו נפש", וסוף-סוף "להשיבו אל אביו".

ודווקא מפני שהיה עסוק בעצמו (בעניינים נעלים אומנם, "בשקו ובתעניתו", אבל מכל מקום - בענייני הפרטים), אירעה מכירת יוסף.

שני הסיפורים, כפי שכבר ראינו, מתחברים יחד. ראובן ניסה להציל את יוסף, אך לא הצליח - וזאת משום שהוא היה "עסוק בשקו ובתעניתו", כדי לתקן את חטא העיסוק במיתתו של אביו.

מה זה מראה לנו? שבאופן מדהים, גם העובדה שהוא מציל את יוסף היא חלק מהשלמות האישית שלו, ולא דאגה כנה ואמיתית לשלומו של יוסף כ'אחר' בפני עצמו. ההוכחה הטובה ביותר לכך היא שהוא היה עסוק בעצמו עד כדי כך שהזניח את יוסף ואפשר למכירה להתרחש. החטא שלו כל כך נגע לו, היה לו חשוב כל כך לתקן את עצמו ולחזור לשלמות רוחנית - עד שאת אחיו הצעיר הוא לא הצליח להציל.

ראובן הוא אחד מהשבטים הקדושים, ואיננו

יכולים כלל לתאר את גודל מעשיו וקדושתם, כמובן. אך במבט שטחי וכלקח לחיים, מעשי ראובן יכולים להזכיר לנו אולי אדם שכועס על חילול שבת, וממהר לחסום את הכביש בגופו. אדם שחורה לו כל כך חזיון של מראות אסורות, והוא ממהר להביע מחאה חריפה וקולנית.

או אפילו 'בקטן יותר', זה מזכיר לנו אדם שלא מדבר עם השכן שלו שאיננו שומר תורה ומצוות, כי הוא פשוט לא מסוגל להכיל אורח חיים שנוגד את התורה. או אדם שלא מסוגל להניח תפילין ליהודי שנראה ומתלבש בצורה לא מעודנת.

יתרה מזו. גם יהודי שמוסר שיעורים ומזכה את הרבים, אך כל הזמן חושב על הזכויות הרבות שעומדות לו בגין כך, או על ההתעלות האישית שיש לו מכך, או אפילו על הנחת שיש לקדוש ברוך הוא מכך - גם הוא לוקה באותו סינדרום.

כל האנשים שתיארנו לעיל, הם יהודים טובים ויקרים. כבוד השם בוער בעצמותם. הם ללא ספק יהודים יראי שמיים שמונחים בעבודת השם. לו היינו קובעים את מקום מושבם בבית הכנסת, בוודאי היינו מושיבים אותם ב'מזרח'. ייתכן שהיינו מתייעצים איתם על שאלה הלכתית, ובמקרים מסוימים אפילו שוקלים לבקש מהם ברכה.

אך אהבת ישראל **בפועל**, התחשבות בזולת וגילוי אחריות על הסביבה - לא נוכל ללמוד מהם. בסופו של דבר, המניע שלהם הוא האגו. אגו רוחני, אבל עדיין. יש כאן עבודת השם אישית, שמוכנה לפעמים לדרוס ולהקטין יהודי אחר. אצל יהודה, לעומת זאת, אין דברים כאלה:

על ידי "מטרף בני עליה" של יהודה נגרמה בפועל הצלה לאחר. שהרי אמירת יהודה "מה בצע [כי נהרוג את אחינו]" הצילה את יוסף ממחשבת "נַהַרְגֵנוּ", והביאה להוצאתו מן הבור, ש"נחשים ועקרבים יש בו"^י.

ט. וראה חזקוני ברכה (לג, ז) - בדעת רש"י - דוה שהודה ראובן ה' רק בצנעה, וע"י הודאת יהודה ברבים גרם שגם ראובן יפרסם הודאתו (ועד"ז הוא בתוד"ה מ' ב"ק צב, א).

ולהעיר, שעפ"י המבואר בסוטה (ז, סע"ב) דראובן הודה משום "דלא ליחשדו אחוהי" - נמוצא, שכל זמן שראובן לא הודה ברבים ה' מקום שיעקב יחשדו אחיו ומ"מ לא הודה עד שיהודה גרם וכו'.

י. ואולי ה' יכול להוציא מן הבור כאשר אחיו ישוב "לאכל לחם". וראה פרש"י ורשב (לו, כב). ויצא כט, לב.

יא. פרש"י ורשב לו, כד.

בעשיית טובה לזולתו.

ויתרה מזו: כיוון שאהבת ישראל "זהו כל התורה כולה"², אזי גם אם הוא עצמו אינו במדרגה נעלית כמו אחר, השקוע כל כולו בעשייה למען התעלות ושלמות עצמית - הנה כיוון שהוא עוסק בטובת זולתו, הרי הוא קשור עם "כל התורה כולה".

שנים עשר השבטים, בניו של יעקב, מייצגים את מגוון הסגנונות השונים בעבודת השם שישנם בעם ישראל. מטבע הדברים, כל אחד מאיתנו מתחבר במיוחד לשבט אחד מתוך המכלול. שבט יהודה מייצג את המנהיגות וההובלה, ומה שלמדנו כאן נותן לנו שיעור עצום במנהיגות.

זה מלמד אותנו כיצד עלינו לבחור מנהיגים ואישי ציבור, אבל הרבה יותר מזה יש בדברים גם מסר לכל אדם פרטי. כיוון שלמעשה, כפי שהרבי מדרך אותנו, אין דבר כזה יהודי שהוא 'אדם פרטי' האחראי רק על עצמו. על כל יהודי מוטלת אחריות מיוחדת על משפחתו ועל הסביבה שלו. כך, שהתבוננות בדרכו של שבט יהודה, ובתכונה של איש הציבור שמתעלה מעל הצרכים והרצונות האישיים שלו ומקדיש את עצמו לציבור, אמורה לעורר בנו את ההבנה שעלינו להתעלות מעל עצמנו ולהקדיש את שיש לנו עבור היהודים שסביבנו.

הרעיון היסודי הזה חוזר על עצמו שוב ושוב באלפי מכתביו ושיחותיו של הרבי: אהבת ישראל ודאגה לזולת הם חלק יסודי ועיקרי בעבודת השם. חוץ מהלימוד, התפילה וההידור בקיום המצוות באופן אישי, כל יהודי הוא גם 'מלך'. עליו לגלות אחריות ולדאוג ליהודים נוספים, ולהקדיש תשומת לב לצרכים הרוחניים והגשמיים של הסביבה שלו.

מעבר לכך, טמון כאן רעיון מדהים. מלבד הזכות לדאוג ליהודי אחר בגשמיות וברוחניות, יש באהבת ישראל גם את הכוח לסייע לנו להשלים את עבודת השם האישית שלנו היכן שהיא חסרה, כיוון שאהבת ישראל היא הפתח שמחבר אותנו ל"כל התורה כולה".

ובמילים פשוטות ומעשיות: כאשר יהודי ניגש להתעסק באהבת ישראל, המטרה שלו היא להשיג את התוצאה הטובה ביותר בשביל הזולת,

ובזכות אמירתו "צדקה ממני", ניצלה תמר משריפה.

ולכן דווקא "מטרף בני עלית" של יהודה - התייצבותו בפועל עבור אחר והודאתו וכו' בשייכות להצלת אחר - היא הוכחה שהוא ראוי למלכות.

מה שחשוב זה לא האמפתיה, הרגישות או הנכונות להודות באשמה. מה שהכי חשוב כדי להיות מנהיג זה פשוט להתייצב למען יהודי אחר ולהציל אותו, כאן ועכשיו. בלי לתכנן תוכניות, ובלי לדחות לאחר כך - וזה מה שיהודה עשה. פעם אחת כשהציל את יוסף מהבור השורץ בעלי חיים ארסיים, ופעם אחת כשהציל את חייהם של תמר ושני התאומים.

איך נהיים של הרבי?

ההתוועדות של פורים קטן תרפ"ז הייתה התוועדות שלא תישכח.

חרף התנגדות הבולשת הרוסית לכל עניין של דת ובפרט לחינוך יהודי, הסתופפו מאות חסידים בבית מדרשו של הרבי הרי"צ, כדי לשמוע את דבריו אודות חובת ההתעסקות בחינוך ילדי ישראל, אותם השמיע הרבי בלי כל פחד, בשלהבת לוהטת של מסירות נפש.

בהתוועדות נכח אחד מגדולי החסידים, ר' איצ'ה מתמיד³ שמו, רבי יצחק המתמיד.

ר' איצ'ה היה יהודי עובד השם, מרומם ונעלה, שעסק כל חייו בהתמדה גדולה בתורה, בתפילה ובהתעלות רוחנית, והעפיל למדרגות נשגבות של דבקות בהשם, עד שנחשב היה לאחד ומיוחד בקרב החסידים.

ר' איצ'ה, פנה אליו הרבי בהתרגשות. "אם אתה עוסק בחינוך ילדים קטנים, אתה שלי. אם לא, אתה אומנם תישאר במעלתך הגדולה כ'איצ'ה, אך אינך 'שלי'..."

להתעסק באהבת ישראל

מה אנחנו לומדים מכך? - זה ברור:

אדם מישראל אינו רשאי להסתפק בהיותו עסוק וטרוד לגמרי בשלמות עצמו בלבד, אלא חובה עליו להתעסק באהבת ישראל,

יב. תניא פל"ב (ע"פ שבת לא, א).

ולא את השלמות האישית שלו.

כאשר לאדם יש הזדמנות לשאת דברים בפני קהל, או אפילו כשיש לו הזדמנות לדבר עם שכן, עליו לשאול את עצמו: אילו מילים יביאו את התועלת הגדולה ביותר **לשומע**. אילו מילים יכנסו ללבבו ויחוללו אצלו שינוי חיובי. אילו מילים שלי יצילו יהודי נוסף מ'טרף' גשמי או רוחני.

כך גם לגבי שאר מבצעי המצוות והפצת המעיינות, וכן כאשר מדובר על עזרה גשמית לזולת. השאלה היא לא "איזו מתנה תעשה רושם גדול", או "כמה זכויות אני אוסיף לעצמי", כי אם "מה הטובה הגדולה ביותר לזולת", או "כיצד אביא את התועלת הגדולה ביותר לסביבה שלי".

האם המבט החדש הזה גורם לנו לא להשקיע ברוחניות של עצמנו, או להפחית ביראת שמיים אישית? חלילה וחס. אבל הוא בהחלט משנה את הגישה שלנו, כשאנו באים במגע עם הסביבה המצומצמת או הרחבה. יש זמן בו עלינו לשנות את המיקוד, ולהעביר אותו מעצמנו אל צרכיו של האחר. להיות פחות ממוקד בעצמי, ויותר ממוקד במה שהשם רוצה שאעשה למען יהודי שני. להיות יהודה.

אהבת ישראל אמיתית

ערב יום כיפור, שעה קלה לפני התקדש החג. הס שורר בבית המדרש המלא בחסידים. הצדיק נכנס ונעמד במקומו, ותפילת כל נדרי מתחילה בפתיחת ארון הקודש והוצאת ספרי התורה.

אך לפתע מפלחת את חלל בית הכנסת צעקה: "אתה הראת לדעת..."

המבטים מופנים אל יהודי אחד בשם שמואל, הלבוש בגדי יום חול וריח חריף של אלכוהול נודף ממנו. מבטים מרחמים לצד מבטים כעוסים נשלחו אליו. שיכור זה אינו מודע שיום כיפור היום, הוא בטוח שפתחו את ההיכל להקפות של שמחת תורה...

כמה חסידים ניגשים להוציאו מבית הכנסת, אך הצדיק מסמן להם לעזוב אותו. "הניחו לו, מבחינתו כבר הגיע הזמן לערוך את ההקפות. הוא בדרגתו הרוחנית עבר את יום כיפור וחג הסוכות ומבחינתו אכן הגיע לשעת ההקפות".

בהזדמנות הקרובה גילה הצדיק לחסידיו את סיפורו של אותו שיכור.

בבוקר ערב יום הכיפורים, שמע ר' שמואל על יהודי שנכלא עם משפחתו במרתף של אחד מעשירי העיירה הגויים, שדרש את שחרורו תמורת פירעון חוב ישן שגדל והתנפח לסכום בלתי סביר.

השהות בבית הכלא בתנאים מחפירים, הייתה עניין של סכנת חיים. ר' שמואל מיד לקח על עצמו את האחריות לגייס את הכסף ולשחרר את המשפחה בהקדם.

הוא ניסה לגייס את הכסף בבתי הכנסת ובבתי עשירי היהודים, אך הכסף שהשיג הגיע בקושי לחצי מהסכום המופקע אותו ביקש הגוי בעבור שחרור המשפחה.

ואז חלף ר' שמואל ליד בית הימורים, והחליט לנסות את מזלו שם. "אולי תרצו לתת קצת כסף?", פנה אל הצעירים ההוללים שישבו ושיחקו במשחקי מזל על ערמות כסף. הצעירים, שרוחם הייתה טובה עליהם, מצאו הזדמנות לעשות צחוק מהאיש המוזר ולהשתעשע בו, והציעו לו: "על כל כוס וודקה מלאה שתשתה, ניתן לך מאה רובל".

ר' שמואל התלבט. הוא מעולם לא התנסה בשתיית משקאות חריפים, לא כל שכן בערב היום הקודש. אך במחשבה שנייה הבין שאין ברירה, וזו הזדמנות להשיג את הכסף ולפדות את השבויים. הוא החל ללגום כוס אחר כוס, עד שהיה בידו את מלוא הסכום.

בשארית כוחותיו הלך לבית העשיר הגוי, נתן לו את הכסף ולא זז משם עד שהמשפחה יצאה לחופשי. בשעה זו כבר עלו הדי האלכוהול למוחו, ומשם לקחוהו רגליו אל בית המדרש, מבלי שידע בין ימינו לשמאלו.

"כאשר הוא הכריז על תחילת ההקפות בכל נדרי", סיים הצדיק את סיפורו, "הוא באמת חשב שעכשיו שמחת תורה. אך זו לא הייתה טעות. מצוות אהבת ישראל שעשה רוממה אותו והעבירה אותו בבת אחת אל שיאו של חודש החגים, שמחת תורה".

לתת 'יחס טוב' למקום העבודה

(חלק כב, אגרות ח'רעט, ח'תצ)

במענה למכתבו אל"י, בו מבקש ברכה:
מובן וגם פשוט, אשר הנהגה
בחיים היום יומיים באופן שתהיה מתאימה להוראות תורתנו
- "תורת חיים", ובקיום מצוותיה עליהם נאמר "וחי בהם"
[כלומר: התורה והמצוות משליכים גם על חיינו הגשמיים של
האדם], הרי זה גם ה'צינור' וה'כלי' לקבלת ברכת השם יתברך
בכל המצטרך לאדם ולבני ביתו.

ובנוגע לעניין דוחק הפרנסה, ידועה עצה היעוצה לכך
מחכמינו ז"ל, להרבות בצדקה ולחלקה לרבות פעמים
[לחלק את סכום הצדקה ולתתו במספר פעימות], ומהזמנים
המסוגלים לזה הוא בכל יום חול קודם תפילת הבוקר, להפריש
פרוטות אחדות לצדקה.

ולכתבו [בנוגע לתלונה שכתב במכתבו] ש'אינו מוצא טעם
בעבודתו': הנה כיוון שהמשכורת שמקבל מעבודה זו נותנת
לו האפשרויות לפרנס את בני ביתו שיחיו, ובטח גם להפריש
סכומים לצדקה מזמן לזמן, וכן מאפשרת לו בזמנים פנויים גם
ללמוד תורה - הרי זהו 'טעם' הכי חזק ונעים שאפשר לאדם
למצוא בחייו!

ולכותבו שאין לו זמן פנוי כל כך ללימוד התורה, עליו לדעת
כי במצבו אין נדרש ממנו שילמוד כמה וכמה שעות, שעל כך
נסובה טענתו ש'אין לו זמן' - כי אם [מה שנדרש ממנו הוא]
שיתחיל (אבל - תיכף ומיד) משעה קטנה [זמן קצר] ביום
לראשונה [בתחילה], ולאחרי משך זמן לא ארוך יוסיף על
שעה קטנה זו עוד רגעים אחדים,

וכאשר ינהג כך בוודאי ייווכח אשר יש לו כמה זמן [זמן
משמעותי] פנוי ללימוד התורה, ובסגנון לשון חכמינו ז"ל:
"רווחא לבסומי שביק" [גם כשאדם שבע, עבור דברים טעמים
תמיד יהיה לו מקום... כלומר: כאשר יטעם את 'טעם' לימוד
התורה, יגלה כי יש לו 'מקום' לזמן לימוד נוסף...],

ונוהג בכגון זה [המקובל במקרים כמו אלו, כאשר יש זמן
מועט בלבד עבור לימוד תורה] שלכל לראש לומדים 'הלכות
הצריכות' בהם מבואר סדר הנהגת האדם בחיים היום יומיים,
לדעת את המעשה אשר עליו לעשות והדברים אשר אסור
לעשות.

עד כמה היחס למקום
העבודה הוא משמעותי,
ומה יעשה מי ש'אינו
מוצא טעם בעבודתו'?
איך 'מייצרים' זמן
ללימוד תורה למרות לו?
העבודה הצפוף שלא
מוותר פנאי? ומהי עצת
חז"ל להתמודדות עם
דוחק הפרנסה?
לפנינו שני מכתבי הדרכה
ליהודים שהתמודדו עם
קשיים במקום עבודתם.
במכתב הראשון מציב
הרבי יסוד חשוב: הסיפוק
הגדול ביותר ממקום
העבודה, הוא בעצם
העובדה שבכך אנו
מפרנסים את משפחתנו!
בנוסף, מעניק הרבי עצות
להתמודדות עם דוחק
הפרנסה ודוחק הזמן -
שלא מותיר פנאי ללימוד
תורה.
במכתב השני, ליהודי
שהתמודד עם מקום
עבודה בו היחס לתורה
ומצוות היה מנוכר,
מתווה הרבי דרך ברורה:
היחס למקום העבודה
נגזר מה'גישה' שלנו.
עלינו לסגל הסתכלות
על מקום העבודה כמקום
שמטיב איתנו, למרות
הקשיים שסביב.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים,
מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

להיות 'דוגמא חיה' להנהגת בן ישראל, ולהשפיע באמצעות כך באופן עקיף על בני ישראל שעוים, אשר כל אחד מהם נקרא בן אברהם יצחק ויעקב. נקודה נוספת, בנוגע ליחס שלו למקום העבודה:

רואים במוחש מעובדות החיים, אשר היחס של האדם לכמה עניינים וסביבות בהם הוא נמצא תלוי בה'גישה' - אופן ההסתכלות שלו על אותם דברים, כוונתי לומר, שבאם יביט על מקום פרנסתו עתה בהעדר שביעת רצון, ואולי אף עוד יותר לרעה - עלול זה להשפיע על היחס שלו בכלל למקום העבודה, ועל יחסו והשפעתו על הנמצאים שם,

אבל באם יביט על זה כמקום פרנסה שמטיב עימו, בכך שביכולתו להשתמש בהפרנסה לענייני תורה ומצוות וחינוך ילדיהם על דרך התורה והמצווה, ואילו את הקשיים יראה כדבר נוסף וצדדי הקיים בכל מקרה, אשר ככל ענין של פרנסה קשורים הם בקישורים [קשיים], שכן הוא בכל ענין פרנסה, איזו שתהיה - ואז הלך מחשבתו ישליך אף על כללות היחס למקום העבודה, שהצד הבלבול שבפרנסתו לא תהיה קשה כל כך, ולא ישפיעו עליו כלל.

במענה למכתבו בו כותב אודות מצב פרנסתו, וכן הסברות [המחשבות] בהנוגע למקור פרנסה בעתיד, ושואל דעתי בנוגע לזה.

ובכלל [באופן עקרוני] אין עוזבים עניין של פרנסה בעסקים, ובפרט כשהמדובר הוא באדם בעל משפחה, בשביל לנסות ולבדוק ענייני פרנסה חדשים, ובמיוחד בהתחשב בעובדה אשר בפרנסתו דעתה [עבודתו הנוכחית] עושה זה כמה זמן [עובד כבר זמן ממושך],

אף שככתבו רואה הוא חיסרון בעבודתו הנוכחית בכך שהסביבה בה אינה מתאימה [העובדים במקום אינם יראי שמיים], הרי במקביל לכך וכמשקל נגד דרים הם עתה בסביבה דאנשים יראי שמיים וכו', ולכן סוף סוף הסביבה במקום עבודתו לא תהיה לה השפעה כל כך, באם יחליט בעצמו [יקבל החלטה אישית איתנה] שעליו להתנהג באופן המתאים להוראות תורתנו "תורת חיים" ובקיום מצוותיה עליהם נאמר "וחי בהם",

אלא שכמובן מהאמור לעיל ומעוד כמה טעמים, אין כדאי כלל להיכנס בוויכוחים בענייני יהדות עם הנמצאים במקום פרנסתו עתה, כי אם

קטעים ממאמר חסידות מנוקד ומפוסק, מחולק לפרקים בשילוב כותרות וסיכומים

עריכה: הרב שמואל רסקין

שביתת נשק

מאמר "הללוי-ה שירו לה" - ספר המאמרים תש"ז

שתי מילים ב'תרגום אונקלוס' של פרשת השבוע פותחות בפנינו צוהר לעולם מופלא, של מלחמה רוחנית המתרחשת בשעת התפילה. את המילים שאומר יעקב אבינו אודות כיבוש שכם - "בחרבי ובקשת", מפרש התרגום: "בצלתי ובבעותי". מסתבר כי במילות התפילה שלפנינו טמון כוח נסתר, המשמש כעין 'חרב' ו'קשת' למלחמה מול הרע שבנפש. אם נסיף לכך את הנאמר במשנה ובווהר, נמצא שלושה 'כלי נשק' נוספים שמשמשים אותנו במלחמת התפילה.

במאמר שלפנינו נלמד מה עומד מאחורי 'כלי הנשק' האלו, ומהו עומק דברי חכמינו במחלוקתם לגבי נשיאת 'כלי זין' בשבת. בנוסף, נקבל טעימה מנושא מרכזי בייעודי הגאולה - האם בבוא הגאולה נצטרך לנשק הרוחני או ש'שביתת הנשק' תהיה מלאה?

המאמר "הללוי-ה שירו לה" שנאמר על ידי הרבי, ומבוסס על מאמר של הרבי המהר"ש, עוסק במלחמה הפנימית מול הרוע שבקרבתנו בעת התפילה, ובפעולה של יום השבת וזמן הגאולה בהקשר למלחמה זו.

א. שיר חדש

מזמור התהלים מתאר את ה"שיר חדש" שיסירו ה"חסידים" לפני השם.

המונח "שיר חדש" בלשון זכר, בשונה מ"שירה" בלשון נקבה, הוא מפני ששיר ייחודי זה יהיה בזמן הגאולה.

האם זה תואם לתיאור ה'לוחמני' בהמשך המזמור: "וחרב פיפיות בידם"?

שיר חדש – בזמן הגאולה

"הללוי-ה שירו להו' שיר חדש תהלתו בקהל חסידים", וחזתם² "רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם".

והנה, איתא [מופיע] במדרש תהלים³, דמזמור זה מדבר בלעתידי לבוא:

"מי הם החסידים? אלו ישאל, כל זמן שרואים את הקדוש ברוך הוא הם נעשים חסידים כו'; ראוהו בים נעשו חסידים ואמרו שירה - שנאמר

אז ישיר כו', וכשיראו אותו לעולם הבא הם נעשים חסידים - שנאמר תהלתו בקהל חסידים". וכן איתא [מופיע] במכילתא וילקוט⁵, דשיר זה הוא לעתידי לבוא, ולכן אומר "שיר חדש" לשון זכר. ובכל מקום נאמר "שירה חדשה" לשון נקבה, ואפלו בגאלת מצרים אומר "השירה הזאת" לשון נקבה.

בגאולה יהיה צורך ב"חרב"?

וצריך להבין אמרו "רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם". דמאחר שמדבר בגאולה העתידה, אם כן מהו ענין החרב?

והרי לעתיד כתיב⁶ "וכתתו חרבותם לאתים [וחניתותיהם למזמרות] לא ישא גוי אל גוי חרב גו' [לא ללמדו עוד מלחמה]"?

ב. המישה כלי זין

רבי אליעזר וחכמים חולקים האם מותר לשאת כלי זין בשבת, והאם הם מהווים "תכשיט" או "גנאי" עבור האדם.

1. תהלים קמט, א.

2. שם, ו.

3. במקומו.

4. בשלח טו, א.

5. פרשת בשלח.

6. ישעיה ב, ד.

ובאור ענין החמשה כלי זין בפרטיות בעבדה
שפלב זו תפלה:

סיף – פסוקי דזמרה

הנה סיף שהוא חרב קאי על פסוקי דזמרה,
מלשון "לזמר עריצים"¹²,

דהינו שעל ידי ההתבוננות בענין "יהללו את
שם הו' כי הוא צוה ונבראו"¹³, הרי הוא מזמר
[קוצץ וכורת] את העריצים [כוחות הטמאה].

קשת – שמונה עשרה

וקשת הוא שמנה עשרה, כמו שכתוב¹⁴ "בחרבי
ובקשתי", ותרגם "בצלותי ובבעותי" [= בתפלותי
ובבקשתי].

דמעלת הקשת הוא שפועל גם למרחוק, והוא
על ידי שמושכין את היתר, דכל מה שימשכו את
היתר למטה יותר יגיע החץ למרחוק יותר,
ועוד מעלה יש בקשת על סיף, שהוא הורג גם
לשונא שאינו רואהו.

מתיחת היתר – מרמור על ריחוק

וכמו כן הוא גם בהעבודה דשמנה עשרה,
דשמנה עשרה הוא בקשה, הנה כל מה שירגש
אצלו החסרון ביותר, אזי תהיה הבקשה ומלוי
הבקשה בעמק יותר,

והינו דכל שיתמרמר יותר על רחוקו מאלקות,
שזהו שמושכין את היתר למטה יותר - על ידי זה
יהיה מלוי הבקשה בעמק יותר.

אחרי שמונה עשרה חשים גם בדרקות הרע

ועוד זאת, שהורג גם לשונא שאינו רואהו,
שהוא ענין דקות הרע [רע דק' ונסתר].

שגרי קדם התפלה הנה "דרך איש ישר
בעיניו"¹⁵, שגרי לא עבר על מצות עשה ומצות
לא תעשה, ובפרט כשלמד תורה מעט ומקום
מצות הרי הוא צדיק בעיני עצמו,

אמנם, כשמגיע להעבודה דשמנה עשרה,
'תופס את עצמו' שיש בו רע ומתחרט עליו,

המשנה מונה חמישה סוגי כלי זין, במקביל
ל"חמושים" שנאמר לגבי בני ישראל ביציאת
מצרים.

נשיאת "כלי זין" בשבת – מותרת או אסורה?

ולהבין זה יש להקדים תחלה דאיתא [מופיע]
במשנה⁷ "לא יצא האיש (בשבת) לא בסיף לא
בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברמח כו', רבי
אליעזר אומר תכשיטין הן לו, וחקמים אומרים
אינו אלא [גנאי] כו' שנאמר⁸ וכתתו חרבותם
לאתים".

"וחמושים עלו" – בחמישה כלי זין

והנה במשנה זו נמנו חמשה כלי זין: דסיף הוא
חרב, שהוא כלי זין; וכן קשת; וגם תריס, שענינו
להגן בעד החצים ובליסטראות, הוא גם כן בכלל
הכלי זין; וכן אלה, פרש בגמרא⁹ "מאי [= מה]
אלה? קולפא", שהוא שבט שמכין בו וראשו עב,
ואם כן הוא גם כן כלי זין.

ואיתא [מופיע] בירושלמי¹⁰ על פסוק¹¹
"וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים", שבתבת
וחמושים יש ב' פרושים: פרוש חמש ופרוש
מזוינים.

והינו שהיו מזוינים בהחמשה כלי זין שחושב
[מונה] בהמשנה.

ג. מלחמת התפילה

חלקי התפילה מקבילים לחמישה "כלי זין"
שבמשנה.

ה'קשת' מקבילה לתפילת שמונה עשרה:
מושכים ביתר – בהרגשת שפלות, ויורים
באויב המסתתר במרחק – ב'דקות הרע'.

ההבדל בין 'אלה' ו'רומח', ומול איזה 'מידות'
בנפש משתמשים בהם. וכיצד משמשים
הטלית והתפילין כ'תריס' ומגן.

12. ראו ישעיה, כה, ה.

13. תהלים, קמח, ה.

14. ויחי, מח, כב. ותרגום אונקלוס שם.

15. משלי, כא, ב.

7. שבת, ו, ד.

8. ישעיה, שם.

9. שבת, סג, א.

10. שבת שם.

11. בשלח יג, יח.

שְׁזוּהִי הַבִּקְשָׁה בְּשִׁמְנָה עֶשְׂרֵה "סִלַּח לָנוּ",
וְאַחֲרֵי שְׁמִנָּה עֶשְׂרֵה אוֹמְרִים "אֲשַׁמְנוּ בְּגִדְנוּ" וְכו',
בְּכָל פְּרִטִּי כ"ב הָאוֹתִיּוֹת,

וְכָל זֶה הוּא לְפִי שֶׁהִגְלוֹי הוּא בִּיּוֹתֵר

- דְּבִשְׁמִנָּה עֶשְׂרֵה אוֹמְרִים "בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה", שֶׁהוּא עֲנִין הַהִמְשָׁכָה דְּהוּי' שְׁלִמְעֵלָה
מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת [לְמַעַל מִסֵּדֶר הָעוֹלָמוֹת],
וְהַהִמְשָׁכָה הוּא בְּ"אַלְקִינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם" [בְּתוֹךְ
הָעוֹלָמוֹת],

וְלָכֵן מֵצֵד רַבּוֹי הָאוֹר מַעֲבִירִים גַּם אֶת דִּקּוֹת
הָרַע, וְכִמּוּ שְׁכָתוֹב¹⁶ "וְגַם אֶת הַצָּרָעָה וְגו'" [עַד אֲבָד
הַנִּשְׁאָרִים וְהַנִּסְתָּרִים גו'] א-ל גָּדוֹל וְנוֹרָא - דְּלִפִּי
שֶׁהוּא "א-ל גָּדוֹל", לָכֵן נִכְרַת גַּם דִּקּוֹת הָרַע.

אלה – לרדות ביצר הרע

וְאַלֶּה שֶׁהוּא מְקַל לְרִדּוֹת, עֲנִינוּ בְּעִבּוּדָה הוּא
כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה "לְעוֹלָם יִגְזִיז
אָדָם יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרַע".

רומח – קריאת שמע

וְרִמָּח הוּא קְרִיאַת שְׁמַע, דְּרִמָּח הוּא רַמ"ח תֵּיבִין
[= מִיָּלִים] דְּקְרִיאַת שְׁמַע¹⁷, וְהוּא רִמָּחוֹ עַל הָא"ו
תְּבוֹת ד' שְׁמַע [יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד] ו"בְּרוּךְ
שֵׁם [כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד].

להחרים את האיסור ו'לחנך' את המותר

וְהִנֵּה הַהִפְרָשׁ בֵּין אֶלֶּה לְרִמָּח הוּא, שֶׁעַל יָדֵי
רִמָּח נַעֲשֶׂה נְטִילַת הַחַיִּית לְגִמְרִי, מִה שְׁאִין כֵּן
בְּאֶלֶּה שֶׁהוּא הַכָּאָה בְּלִבָּד.

וְעֲנִינוּ בְּעִבּוּדָה, דְּבִמְדוּת [נְטִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ] יֵשׁ ב'
בְּחִינּוֹת, מְדוּת דְּהִתֵּר וּמְדוּת דְּאִסוּר.

הִנֵּה הַמְדוּת דְּאִסוּר - צְרִיךְ לְהַחֲרִימָם [לְבַטֵּל
אֶת מְצִיאוֹתָם] מִכָּל וְכָל עַל יָדֵי רִמָּח,
מִה שְׁאִין כֵּן בְּמְדוּת דְּהִתֵּר - צְרִיךְ לְהִיּוֹת הָאֶלֶּה,
לְהַכּוֹתָם וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בְּקִדְשָׁה.

תרים – טלית ותפילין

וְהַתִּרִים שֶׁעֲנִינוּ לָהֶגן בְּעֵד הַחֲצִים וּבְלִיסְתָּרָאוֹת,
עֲנִינוּ בְּעִבּוּדָה הוּא לְבִישַׁת הַטְּלִית וְתַפִּלִּין קִדְם
הַתְּפִלָּה וּבִשְׁעַת הַתְּפִלָּה.

דְּהִנֵּה בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה יֵשׁ הַתְּגַבְּרוּת הַלְעָמַת זֶה
לְבַלְבְּלוּ מִעִבּוּדָתוֹ, כְּדֵאִיתָא בְּתַנַּי¹⁸ שֶׁהוּא כְּמִשְׁלַל
עַרְל הָעוֹמֵד לִנְגִדוֹ לְבַלְבְּלוּ מִעִבּוּדָתוֹ,

וְעַל זֶה הוּא עֲנִין לְבִישַׁת טְלִית וְתַפִּלִּין שֶׁנַּעֲשִׂים
לְבוּשִׁים לְהַנֶּפֶשׁ לְהִגֵּן בְּעֵד הַחֲצִים כו'.

ד. שבת שלום

הַסִּיבָה לִכְר שְׁבִשְׁבַת לֹא 'וּצֵאִים בְּכָלִי זֵין' - כִּי
בְּשַׁבַּת אֵין מַלְחָמָה מוֹל הָרַע.

מַחְלוקַת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר וְחַכְמִים הִיא בִּיחַס
לְמַלְחָמָה הַמִּתְרַחֶשֶׁת בִּימוֹת הַחוּל, אִם הִיא
מַהוּוה 'תַּכְשִׁיט' אוֹ גִּנּוּאִי.

בשבת אין מלחמה מול הרע שבנפש

וּמַעֲתָה יוֹבֵן הַטַּעַם שֶׁאֲמָרוּ שְׁבִשְׁבַּת "לֹא יֵצֵא
הָאִישׁ בְּסִיף".

דְּהִנֵּה בְּעִבּוּדָה דְּשִׁשַׁת יָמֵי הַחוּל הִנֵּה שְׁעַת
צְלוֹתָא [= תְּפִלָּה] הִיא שְׁעַת קֶרְבָּא [= מַלְחָמָה]
לְהִלָּחֵם עִם הָרַע שֶׁבְּנַפְשׁוֹ,

אֲמָנָם בְּעֶרְב שַׁבַּת עִם חֲשָׁכָה נִפְרָד הָרַע מִן
הַטוֹב, וְכִמְאֲמָרוּ¹⁹ "וְכָל דִּינִין מִתְעַבְּרִין מִינָּה
וְלִית שְׁלִטְנָא [אַחֲרָא בְּכוּלָּהּ עֲלֵמִין] כו' וְאִיהִי
אַתְּפָרְשֶׁת [מִסֵּטְרָא אַחֲרָא] כו'" [= וְכָל הַדִּינִים
מִסִּתְּלָקִים מִמֶּנָּה, וְאֵין שְׁלִטוֹן אַחֵר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
וְהִיא פּוֹרֶשֶׁת מִהַצֵּד הָאֲחֵר], וְלָכֵן בְּשַׁבַּת אֵינוֹ שְׂרִיף
עֲנִין מַלְחָמָה הַנ"ל,

וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ לֹא יֵצֵא הָאִישׁ בְּחַמְשָׁה כָּלִי זֵין
הַנ"ל, כִּי בְּשַׁבַּת אֵינוֹ זְמַן הַמַּלְחָמָה הַנ"ל.

בשבת 'מתקשטים' במלחמה של ימי החול

אֲבָל רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר שֶׁמִּכָּל מְקוֹם "תַּכְשִׁיטִין
הֵן לוֹ" -

וְהִינוּ שֶׁהַבְּרוּרִים דְּשִׁשַׁת יָמֵי הַחוּל, הִנֵּה גַּם
בְּשַׁבַּת הֵם תַּכְשִׁיטִין לְהַתְּקַשֵּׁט בָּהֶן,

דְּהַתְּפִלוֹת דִּימֵי הַחוּל מִתְעַלִּים בְּהַתְּפִלָּה
דְּשַׁבַּת, וְהוּא 'קִישׁוּט' לְהֶאָדָם שְׁנִצַּח בִּימֵי הַחוּל.

זה לא 'תכשיט' אלא 'לכלוך'!

וְחַכְמִים אוֹמְרִים שֶׁאֵינָם תַּכְשִׁיטִים,

18. פֶּרֶק כח.

19. זוּרָה, שֵׁם, קְלָה, ב.

16. עֲקָב, ז, כ.

17. זוּרָה, שֵׁם, עֲרַב, א.

וראיה על זה: שהרי לעתיד כתיב "וכתתו חרבותם לאתים", ואם היו תכשיט היו מתקשטים בהם לעתיד, אלא שאינם תכשיט כלל, ואדרבה [להפך] כו'. וטעם הדבר הוא: לפי שכל המתאבק עם מנגל [מלכלך] מתנגל [מתלכלך] גם כן²⁰, ולכן אין זה תכשיט כלל.

ה. מה השתנה?

בגאולת מצרים היו צריכים כלי זין, כי עדיין הייתה מציאות הרע.

בגאולה העתידה "את רוח הטומאה אעביר", ולא יהיה במה להילחם.

בגאולת העתידה לא יהיה במי להילחם

ועל פי זה יובן ההפך בין גאולת מצרים לגאולה העתידה:

דעם היות שבגאולה העתידה כתיב "וכתתו חרבותם לאתים", מכל מקום, בגאולת מצרים כתיב "וחמושם עלו".

והיגו לפי שלעתיד כתיב²¹ "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ",

מה שאין כן בגאולת מצרים היתה הרע בתקפו עדין, כמבאר בתניא²² בענין "כי ברח העם"²³ שזהו לפי שהרע היה בתקפו. וכיון שהיה עדין רע לכן הצטרכו לכלי זין.

מה שאין כן לעתיד ש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", אזי "וכתתו חרבותם לאתים".

ו. תוכנית השלבים

הגאולה העתידה תתרחש ב'שתי פעימות'. בשלב הראשוני של הגאולה, יהיה עדיין צורך ב"מלחמה בגויים".

שתי 'מדרגות' ותקופות בגאולה

והנה בגאולה העתידה יהיו, בכללות, ב' מדרגות,

בזמן וגם בנפש:

דלעמי הארץ (או כמו שכתוב בגארת הקדש²⁴: לערב רב²⁵) ובהתחלת זמן הגאולה יהיה כן בכל ישראל - על דרך מאמר רבותינו זכרונם לברכה²⁶: "אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכות בלבד", ויהיה צדך בחרב כו',

אמנם תלמידי חכמים (וכמו שכתוב בגארת הקדש: לישראל שאינם מערב רב), ואחר כך יהיה כן בכלל [לכל ישראל] - אשר "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", לא יצטרכו לחרב, ועל זה נאמר "וכתתו חרבותם לאתים גו'".

"לעשות נקמה בגויים" – שטרם התבררו

וזהו אומרו "רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם",

דאף אשר מדבר בלעתיד לבוא, כמו שנאמר בפתיחת המזמור "שירו לה' שיר חדש תהלתו בקהל חסידים" וכנזכר לעיל, מכל מקום הנה בתחלת זמן הגאולה יהיה צדך בכלי זין.

ועל זה אומר שיהי' "רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם, לעשות נקמה בגויים", שיהיו עוד הגוים קדם שיתבררו "לעבדו שכם אחד",

מלחמה גם בגוי הפנימי

וגם על דרך המבאר בלקוטי תורה²⁷ על פסוק "כל גוים סבבני"²⁸ - שהוא "גוי אשר בקרבך"²⁹, הגוי ונפש הבהמית, ויצטרכו ל"חרב פיפיות בידם".

במצב ה'גאולתי' המושלם

– לא יהיו כלי זין

ואחר כך בשלמות הגאולה "וכתתו חרבותם לאתים גו' ולא ישא גוי אל גוי חרב",

כי "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", וינתתי שלום בארץ³⁰ על ידי שר שלום³¹ - דוד מלך המשיח, בהגאולה העתידה, במהרה בימינו.

24. סימן כו.

25. ראה זח"ג קכה. א. עבודת הקודש ח"ב פל"ח.

26. ברכות לד, ב.

27. דברים צ, ד.

28. תהלים קיח, י.

29. ע"פ נצבים כח, מג.

30. בחוקותי כו, ו.

31. ראה תרגום לישעיה ט, ה.

20. ראו תניא, כח.

21. זכריה יג, ב.

22. פרק לא.

23. בשלח יד, ה.

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת', מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

הזקן ומלוויו לכפר פייענא, שם מצאו מרגוע לנפשם. שם גם התבשרו שדבריו של אדמו"ר הזקן התקיימו וצבא נפוליאון החל לנחול מפלות.

תשמ"ז

הרבי ביקש שכל אחד יוסיף בלימוד התורה ובנתינת צדקה, במשך שלושים הימים עד לי' שבט. הרבי גם ביקש שכל אחד ייבחן אצל הרב שלו על לימודו בכל עשרה ימים במהלך החודש.

טו טבת

תרי"ט

נולדה הרבנית שטערנא שרה, אשת אדמו"ר הרש"ב, בתו של אדמו"ר הריי"צ מאוורוטש (בן אדמו"ר הצמח צדק) והרבנית חנה.

הרבנית שטערנא שרה פעלה רבות לטובת משפחת רבותינו נשיאינו ולטובת החסידים, ובמיוחד פעלה לגייס כספים למען ישיבת "תומכי תמימים" ואף ייסדה אגודת נשים לטובת הישיבה והחזיקה כלכלית את כל תלמידי ה"מכינות" שפעלו תחת הישיבה.

טז טבת

תרכ"ד

נפטר הרב הקדוש רבי שמריה נח שניאורסון מבברויסק, בן הרב הקדוש רבי יהודה לייב מקאפוסט (בן אדמו"ר הצמח צדק). היה האדמו"ר האחרון מנכדי אדמו"ר הצמח צדק שלא היו אדמו"רי חב"ד-ליובאוויטש, ולאחר פטירתו השתלבו ענפי חב"ד האחרים בחסידות חב"ד-ליובאוויטש.

י טבת

תר"ז

חתונת הרב הקדוש רבי שלמה זלמן מקאפוסט, בנו של הרב הקדוש רבי יהודה לייב ונכדו של אדמו"ר הצמח צדק, עם בתו של החסיד הנגיד ר' עקב לייב לוריא מליפלי.

החתונה התקיימה בליובאוויטש, והסבא אדמו"ר הצמח צדק שמח מאד ואמר הרבה מאמרי חסידות בחתונה ובימי השבע-ברכות.

תשל"א

נפטרה הרבנית נחמה דינה, אשתו של אדמו"ר הריי"צ ובתו של הרב הקדוש רבי אברהם שניאורסון מקישינב, שהיה נכדו של אדמו"ר הצמח צדק. נפטרה בגיל שמונים ותשע, ונטמנה בניו יורק.

עד לפטירתה היה הרבי נוהג לערוך בימי חג ומועד את סעודותיו בביתו של אדמו"ר הריי"צ.

תשל"ח

הרבי מחדש את המנהג לומר "דברי כיבושין" (דברי התעוררות) בימי התעניות לאחר תפילת מנחה.

יב טבת

תקע"ג

במהלך מלחמת רוסיה-צרפת, לאחר מסע של כאלף ושש מאות קילומטרים שארך מאה וארבעים יום של טלטולי דרכים, הגיעו אדמו"ר

דברי כיבושין, צום גדליה תשנ"ב / Freidin Levi 159236

דברי כיבושין

הלב לתשובה". הרבי הוסיף ופירש כי "כיבושין" הוא גם מלשון "**כיבוש**" עוונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאותם". כלומר: כאשר יהודי שומע על כוחה הגדול של התשובה וגודל מעלתה, מובטח כי יפעלו בו הדברים שיתעורר בתשובה, וממילא "יכבשו" כל העוונות במצולות ים.

תענית עשרה בטבת היא ייחודית בכך שיכולה לחול גם ביום שישי, אז מתענים עד לקידוש של סעודת ליל שבת. בשנת תשד"מ הייתה קביעות כזו, והרבי אמר אז כארבעים דקות "דברי כיבושין" לאחר תפילת מנחה.

תחילה דן הרבי אם יש מקום ל"דברי כיבושין" גם בקביעות כזו בה חל הצום בערב-שבת, שזהו זמן שמחה. והסביר, שניתן לקיים את המנהג מתוך שמחה, מתוך התמקדות בתוכן החיובי של התענית שהיא "יום רצון להשם", ובעשיית תשובה מתוך הכנה ליום השבת, שהוא יום של "תשובה עילאה" מתוך שמחה.

הרבי קרא לקיים את המנהג גם בכל מקום ומקום: "במקומות שאפשר - יאמרו דברי כיבושין, לפחות במספר מילים, או יאמרו מזמור תהלים המתאים לעניינים אלו; ואם מצד 'טרחא דציבורא' וקוצר הזמן אין זה אפשרי, יקיימו לפחות את אמירת ה'דברי כיבושין' במחשבה".

'סדר היום' הקבוע שהיה נהוג אצל הרבי בימי התעניות, כלל מעמד מיוחד: אמירת "דברי כיבושין". לאחר תפילת המנחה היה נושא הרבי שיחה בפני הקהל, שיחה שנסובה בדרך כלל אודות ההוראות בעבודת השם אותן ניתן ללמוד מן המאורעות עליהם נתקנה אותה תענית, מקביעות היום בימי השבוע, ומשיעורי הלימוד היומיים שבו.

המושג "דברי כיבושין" מופיע במשנה ובשולחן ערוך בהקשר לימי תענית מיוחדים על עצירת גשמים, בהם כלל סדר היום אמירת "דברי כיבושין".

במהלך הדורות, היה נהוג בקהילות ישראל לומר "דברי כיבושין" גם בכל ימי התעניות. כפי שניתן לראות ברשימות זיכרונותיו של הרבי הרי"צ, תיאורים מרטיטים על אמירת "דברי כיבושין" בזמנים עברו. אך ברמה המעשית, ברוב קהילות ישראל לא השתמר מנהג זה.

בשיחה מיוחדת שנשא הרבי בליל עשרה בטבת בשנת תשל"ח, עורר הרבי 'לחדש' מנהג קדום זה. ואף החל לומר בקביעות "דברי כיבושין" לפני הקהל בימי התעניות.

במובן הפשוט, המונח "דברי כיבושין" מסמל אמירת דברי תוכחה ומוסר - "שכובשין ומעוררין

פרשת ויהי

כיבוס בשמחה

אִסְרֵי לֶצֶן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹ, כִּבֵּס בֵּין לְבָשׁוֹ וּבָדִם עֲנָבִים סוּתָה

(בראשית מט, יא)

כל מצווה שאדם מקיים, עושה "לבוש" לנשמתו, שתהיה צרורה בצרור החיים. אך המשכת קדושה עליונה זו תלויה בשמחה של מצווה דווקא. זה מרומז בפסוק: "כיבס בין לבושו". יש להקפיד שלבושי המצוות יהיו "מכובסים" ב"יין", שהיין מסמל שמחה, כנאמר בתהלים: "ויין ישמח לבב אנוש".

(אדמו"ר הזקן - תורה אור בראשית, דף מז, עמוד ב)

חמור מצליח

וְשִׁשְׁכָר חֲמֹר גָּרַם, רִבֵּץ בֵּין הַמִּשְׁפָּטִים (פט, יד)

חמור ראשי תיבות חכם מופלג ורב רבן.

החמור, שמוכן תמיד לשאת משא כבד ואינו מתנגד לזה כלל, מסמל שיא של שפלות והכנעה. כשאדם קונה בנפשו את מידת הענווה והביטול הזאת, הוא זוכה להצלחה מופלגת בלימוד התורה. כמו שאנו אומרים בתפילה: "ונפשי כעפר לכול תהיה, פתח ליבי בתורתך" - על ידי השפלות וההכנעה העצמית האדם זוכה לפתיחת הלב בתורה.

(רבי לוי יצחק שניאורסון, אביו של הרבי - לקוטי לוי יצחק לווהר, כרך א, עמוד רעז)

פרשת שמות

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם, אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן, לֵוִי וַיְהוֹדָה. וְיִשְׁשָׁכָר זְבֻלֹן וּבְנֵימִן. וְדָן וְנַפְתָּלִי גָד וְאָשֵׁר. וַיְהִי כָל נֶפֶשׁ יִצְחָק יָרָךְ יַעֲקֹב שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וַיּוֹסֶף הָיָה בְּמִצְרַיִם (שמות א, א-ה)

שמות ושמות

לפעמים, כאשר אדם מגיע לשלמות מסוימת במעשה המצוות או ביראת ה' וכיוצא בזה, הוא עלול לבוא לידי גאווה ושיעויות רצון עצמית. הרגשה זו מבטלת את ערך העבודה ומורידה אותה אל ה'קליפות', כוחות הסומאה.

זה מרומז בפסוקים: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" - מי גרם לשמות ולשיממון של עבודת בני ישראל, שירדה ל'מצר' שהוא שטח ה'קליפות'? "ראובן, שמעון, לוי" - מה שגרם לכך זה שהאדם מתגאה בעבודת ה' שלו ואומר: ראו אני עובד את עבודתי בשלמות, ראוי אני שישמע ה' בקולי בזכות עבודתי, וה' צריך להתלוות אליי בגלל מעשיי.

(הבעל שם טוב - צוואת הריב"ש, סימן קכד, עמוד 44)

תודעה יהודית

המדרש אומר: "מלמד שלא שינו את שמם. באותם השמות שירדו למצרים, באותם שמות עליו". כאן רמוז סוד קיומו של העם היהודי

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת
החסידות על פרשת
השבוע - רעיון אחד
לכל יום

כתגם חסידי
מביא לצלילות
הדעת ו"מנקה"
את הלב.

הנהגה טובה
חסידית מאירה
את הבית.

ניגון חסידי מחזק
את התקווה
והביטחון, מביא
שמחה ומעמיד
את הבית ואת
בני הבית בקרן
אורה.

(היום יום כ"ב תמוז)
בשם הרבי הרש"ב נ"ע)

בגלויות קשות ומסוכנות. כשריכוז יהודי מצוי במקום שאורח החיים שלו עומד בניגוד מוחלט לרוח התורה, צריך להבטיח בראש ובראשונה שהילדים יזכרו ויידעו מי הם ומי היו אבותיהם. יש להחדיר לתודעתם כי ילדים יהודים המה, בני אברהם, יצחק ויעקב, ובנות שרה, רבקה, רחל ולאה, ואז יישאו את שמותיהם היהודיים בגאון ובראש מורם. ילדים אלה, כאשר יגדלו, יידעו לשמור על הזהות היהודית שלהם בכל מצב, ובבוא המועד ייצאו מ"מצרים" באותם השמות שירדו - יהודים לכל דבר.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ו, עמוד 243)

מספרים ושמות

נאמר במדרש: "שקולים הן ישראל כצבא השמיים. נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים שמות, שנאמר: "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא". אף הקדוש ברוך הוא, כשירדו ישראל למצרים מנה מספרם כמה היו".

מספר, מעצם טיבו, מבליט את המכנה המשותף של הדברים הנמנים ומטשטש את ההבדלים הקיימים ביניהם. לעומת זאת, קריאת שם משקפת את המיוחד והשונה שיש בכל פרט ופרט בפני עצמו.

בכל יהודי קיימות שתי הבחינות גם יחד: "מספר" וקריאת "שם". מספר רומז לנקודות היהדות שהיא שווה אצל כל בני ישראל, וקריאת שם רומזת לסגולה וליתרון המיוחדים כל יהודי. לכן התבטאה חיבתו של הקדוש ברוך הוא לישראל בשני דברים אלו, כדי להודיע גודל חיבתם הן מצד נקודת היהדות המשותפת לכולם והן מצד מעלתו המיוחדת של כל יהודי ויהודי כפרט.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ו, עמוד 7)

תחילת הירידה

וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּהּ קֶשֶׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבָּנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֶׁה, אֶת כָּל עַבְדָּתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֶךְ (א, יד)

"וימררו את חייהם" - המצרים ירדו תחילה לחייהם הרוחניים של ישראל והערימו קשיים בכל הנוגע לשמירת התורה והמצוות. "בעבודה קשה" - וכאשר העם נכנע ללחץ הרוחני, גרם הדבר בעקיפין לשעבוד גשמי, "עבודה קשה" כמשמעותה. אם בני ישראל לא היו נכנעים ללחץ הרוחני, לא היו משתעבדים גם בגשמיות.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ב, עמוד 487)

שני הצאי "מצרי"

וַתֹּאמֶר: אִישׁ מִצְרֵי הָצִילָנוּ מִיַּד הָרָעִים, וְגַם דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשָּׂק אֶת הָצֶאֱן (ב, טז)

במילים "איש מצרי הצילנו", שזהו משה רבינו, יש רמז יפה על גאולת מצרים. משה נולד בשנה המאה ושלושים לירידת יעקב ובניו למצרים. זה נרמז במחצית הראשונה של המילה "מצרי": **מצ** בגימטרייה 130. לאחר מאתיים ועשר שנים שבהן היו בני ישראל במצרים, נגאלו על ידי משה. וזה נרמז במחצית השנייה של המילה "מצרי": **רי** בגימטרייה 210.

(רבי לוי יצחק שניאורסון, אביו של הרבי - לקוטי לוי יצחק לזוהר, חלק א, עמוד א)

יום שישי

תענית עשרה בטבת

הצום מתחיל בעלות השחר¹.

ילדים שכבר מבינים את המשמעות של האבל על ירושלים, יאכלו רק מאכלים פשוטים ולא פינוקים².

אין לשטוף את הפה³. ומי שזה מציק לו מאד, יכול להקל ולשטוף את הפה בנוזל שלא ראוי כלל לשתיה.

מי ששכח ובירך על מאכל או משקה ונזכר שתענית היום, לא יטעם כלל מהמאכל או המשקה אלא יאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"⁴. ואם כבר טעם והכניס לפה, יפלוט החוצה. וגם אם בטעות אכל או שתה, עליו להמשיך לצום עד סיום הצום⁵.

יש נוהגים ללמוד היום מנושאי היום בתנ"ך: מלכים-ב פרק כה, פסוקים א-ג. ירמיה פרק לט, פסוק א. פרק נב, פסוקים ד-ה. יחזקאל פרק כד⁶.

סליחות

בחזרת הש"ץ של שחרית, החזן אומר "עננו". אם שכח - תלוי מתי נזכר: אם נזכר לפני שאמר את שם השם בסיום ברכת "רפאנו", חוזר ואומר "עננו" ו"רפאנו"; ואם נזכר אחרי שאמר את שם השם, אומר "עננו" בתוך ברכת "שומע תפילה", וחותם את הברכה: "העונה בעת צרה ושומע תפילה"; ואם נזכר אחרי "שומע תפילה", אומר אותה כברכה שלמה בפני עצמה, אחרי "המברך את עמו ישראל בשלום"⁷.

במידה ואין בבית הכנסת שלושה מתענים, הש"ץ אומר עננו ב"שומע תפילה" ולא בברכה

בפני עצמה⁸.

אחרי נפילת אפיים אומרים סליחות, לפי הסדר המופיע בסידור. את הסליחות אומרים בעמידה⁹, ובמיוחד את הקטעים: "אשמנו", "יג מידות", "שמע קולנו" ו"אבינו מלכנו".

אם יש בבית הכנסת בעל ברית או חתן, אין אומרים תחנון ו"אבינו מלכנו"¹⁰, אך הן הציבור והן בעלי השמחה אומרים את הסליחות כרגיל¹¹. ב"זכור רחמיך" - יש לומר "זכרנו ה' ברצון עמך, פקדנו בישועתך" ולא "ופקדנו בישועתך".

במניין של הרבי נהגו לשיר את "רחמנא דעני" שבסוף הסליחות, ואת "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה".

קריאת התורה

בקריאת התורה בשחרית ובמנחה, לא מעלים לתורה מי שלא צם¹². ואם קראו לו לעלות וצר לו להודיע שאינו צם כדי שלא לגרום חילול השם, יעלה לתורה¹³.

קוראים 'ויחל' בשחרית ובמנחה רק אם יש בבית הכנסת לפחות שלושה מתענים¹⁴.

כשהרבי עלה לתורה בתענית - את הפסוקים שהציבור אומר בקול ואחריו הבעל-קורא, הרבי התחיל לומר עם הציבור וסיים עם הבעל-קורא¹⁵.

בקריאת הפסוק "ויקרא בשם השם", יש להפסיק מעט בין "בשם" ל"השם", בהתאם לטעמי המקרא של הפסוק¹⁶.

8. משנה-ברורה סי' תקס"ו ס"ק יג. ספר-המנהגים עמ' 45, וש"נ לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-צדק או"ח סי' תקס"ו ולשרת שלו שער המילואים ס"ח. אג"ק הרבי חט"ו עמ' שיג.

9. מובא מס' קיצור של"ה.

10. ע"פ שיחת ו' תשרי תשל"ה.

11. הוראת הרבי להר"ח ר"ל גרונר ע"ה בשבעת ימי המשתה שלו.

12. שו"ע סי' תקס"ו ס"ו. שו"ת צמח-צדק שער המילואים ח"א סי' י, ובמהדורת תשנ"ד או"ח סי' קי.

13. לוח כולל-חב"ד בצום גדליה, ממשנה-ברורה סי' תקס"ו סוף ס"ק כא ושרת מנחת אלעזר ח"ב סי' עד.

14. ספר-המנהגים עמ' 45.

15. 'התקשרות' גיליון מ ס"ע 18.

16. לוח כולל-חב"ד, צום גדליה.

1. סידור אדמו"ר סדר ספירת העומר.
2. משנה ברורה סי' תק"נ ס"ק ה, כ"ה החיים שם ס"ק ט ונטעי-גבריאל בין-המצרים פ"ו עמ' סח.
3. שו"ע סי' תקס"ו ס"ב. ספר המנהגים עמ' 1.
4. נטעי-גבריאל בין-המצרים ח"א פ"ג ס"ח.
5. מטה-אפרים תר"ב ס"ג.
6. ע"פ המובא בספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63.
7. לוח כולל-חב"ד, צום גדליה.

מנחה וקבלת שבת

כיוון שהצום חל בערב שבת, ניתן להקדים את תפילת מנחה ולהתפלל מזמן "מנחה גדולה".

לפני תפילת מנחה נותנים לצדקה ("אגרא דתעניתא"), ויש נוהגים לתת את סכום הארוחות שהיו אוכלים אילו לא הייתה תענית¹⁷. בכלל, ביום התענית מרבים בנתינת צדקה¹⁸.

מי שמתפללים מנחה לאחר הדלקת נרות שבת, יזכרו להקדים את שעת התפילה מהרגיל בכל ערב שבת, כי יש גם קריאה בתורה, וכן יזכרו לתת לצדקה בבוקר.

מיד אחרי שהמפטיר מסיים לומר את הברכות שאחרי קריאת ההפטרה, החזן מתחיל לומר חצי קדיש - ותוך כדי כך אומרים "יהללו" ומחזירים את ספר התורה לארון הקודש¹⁹, ובסיום הקדיש מתחילים תפילת שמונה עשרה.

בברכת "שומע תפילה" אומרים "עננו". ומי ששכח ונזכר אחרי שכבר אמר את שם השם בסיום הברכה, יאמר "עננו" לפני "יהיו לרצון" האחרון שבסיום תפילת שמונה עשרה.

במקומות שנוהגים בהם שהכוהנים עולים לדוכן לברך בכל יום, נוהגים כך גם בתפילה זו²⁰ - אך זאת רק אם מתפללים לאחר פלג המנחה (15:50 באזור המרכז) וקודם השקיעה²¹. ואם הכוהנים אינם מברכים - החזן אומר את ברכת כוהנים (בכל זמן שמתפללים)²².

לא אומרים תחנון ו"אבינו מלכנו".

הרבי חידש את המנהג העתיק (שמקורו במשנה) לומר "דברי כיבושין" אחרי תפילת

מנחה בתענית ציבור, ועורר שיאמרו לפחות כמה מילים או מזמור תהלים שמעוררים לתשובה²³. מנהג זה בתוקפו גם בקביעות כזו של תענית בערב שבת, אך יש לומר דברים מרוממים ומשמחים הקשורים לתשובה - כדי שלא תהיה סתירה לקדושת השבת שבה לא אומרים דברים מעוררי עצב וצער²⁴.

מקדימים להתפלל קבלת שבת וערבית של שבת. ויש לשים לב שיגיעו לקריאת שמע שבערבית בזמן צאת הכוכבים, ואם לא - שלפחות יסיימו את התפילה בסמוך לזמן צאת הכוכבים ואז יקראו שוב קריאת שמע של ערבית בזמנה.

גם בליל שבת זה נזהרים לא לעשות קידוש בין השעות 17:40-18:40²⁵. לכן יש להזדרז לקדש לפני השעה 17:40.

שבת קודש פרשת ויחי

ו"א טבת

בקריאת הפסוק האחרון של הפרשה, המסיים את ספר בראשית, כולם עומדים. רצוי שבעל הקורא יעצור לכמה שניות לפני שיתחיל לקרוא את הפסוק, כך שהמתפללים שיושבים יספיקו לקום וכולם ישמעו היטב את הקריאה²⁶.

בסיום עליית שביעי, אחרי קריאת הפסוק האחרון, כל הציבור אומר: "חזק חזק ונתחזק!". אחר כך בעל הקורא אומר את המשפט, ויחד איתו אומר גם העולה לתורה²⁷.

בפסוק ג בהפטרה, יש לשים לב לקרוא נכון את המילה "ועֲדוֹתֶיךָ" - כך שתישמע האות ו'²⁸.

23. לקוטי-שיחות כרך כ' עמ' 352, ושי"ג.

24. תר"מ 'התועדויות' תשד"מ ח"ב עמ' 726 ואילך.

25. בנטעי גבריאל (חנוכה, פס"ג ס"ט) כתב שמקילין בזה, אך הרה"ח ר"ל גרונר ע"ה מסר שלמנהגו נוהרים בזה גם במוצאי התענית.

26. ראה לוח דבר בעתו.

27. ספר המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. אג"ק ח"ד עמ' יד. 'רשימות'

חוברת קנה עמ' 6, 'היום יום' יח טבת. 'התועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 254 הערה 31. וראה בנושא בס' חקרי מנהגים ח"א עמ' קכו.

28. ראה רד"ק ומנחת שי ותיקון סופרים איש מצליח.

17. מטה משה ס' תשנ"ו. אליה רבה ס' תקס"ו ס"ק ב. 'התועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 460 והערה 35 שם.

18. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ה ה"ד. טושור"ע י"ד ס' רמט ס"ג.

19. כך נוהג הרבי.

20. לוח כולל חב"ד.

21. אף שפסק אדה"ז (ס' תרכ"ג ס"ח) שנושאים כפיים עד צאת הכוכבים, למעשה נמנעים מלעלות לדוכן מהשקיעה ואילך.

22. ראה בשו"ע אדמוה"ז שם.

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים ל"מא ע"ה

בְּנוֹהִי עֲמֹה יֵת מְנַשֶּׁה וְיֵת אֶפְרַיִם: ד וַיֵּגֶד לְיַעֲקֹב
וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא אֵלַיךְ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל
וַיֵּשֶׁב עַל־הַמִּטָּה: וַיֵּגֶד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ
יוֹסֵף בָּא אֵלַיךְ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל־הַמִּטָּה:
וְחַי לְיַעֲקֹב וַאֲמַר הָא בְּרֵךְ יוֹסֵף אֲתָא לְוֹתֵךְ
וְאַתְקַף שְׂרָאֵל וַיִּתֵּיב עַל עַרְסָא: ג וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
אֱלֹהֵי־יֹסֵף אֵל שְׂדֵי נְרָאָה־אֵלֵי בְלוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
וַיִּבְרַךְ אֹתִי: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי־יֹסֵף אֵל שְׂדֵי
נְרָאָה־אֵלֵי בְלוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּבְרַךְ אֹתִי: וַאֲמַר
יַעֲקֹב לְיוֹסֵף אֵל שְׂדֵי אֲתַגְלִי לִי בְלוּ בְּאֶרֶצָא
דְּכְנָעַן וַיִּבְרַךְ יֵת: ד וַיֹּאמֶר אֵלֵי הֲנִי מִפְּרֵךְ
וְהַרְבִּיתִּךְ וְנִתְתִּיךְ לְקַתֵּל עַמִּים וְנִתְתִּי אֶת־
הָאֶרֶץ הַזֹּאת לְזֹרְעֵךְ אַחֲרֶיךָ אַחֲזַת עוֹלָם:
וַיֹּאמֶר אֵלֵי הֲנִי מִפְּרֵךְ וְהַרְבִּיתִּךְ וְנִתְתִּיךְ לְקַתֵּל
עַמִּים וְנִתְתִּי אֶת־הָאֶרֶץ הַזֹּאת לְזֹרְעֵךְ אַחֲרֶיךָ
אַחֲזַת עוֹלָם: וַאֲמַר לִי הָא אֲנָא מִפִּישׁ לָךְ וְאַסְגִּנָּךְ
וְאַתְנַנָּךְ לְכַנְשַׁת שְׂבָטִין וְאַתָּן יֵת אֶרְעָא הָדָא
לְבָנֶיךָ בְּתֵרֵךְ אַחְסָנַת עֲלָם: ה וְעָתָה שְׁנִי־בְנֶיךָ
הַנּוֹלָדִים לָךְ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בָּאִי אֵלַיךְ
מִצְרַיִמָה לִי־הֵם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כְּרָאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן
יְהוּדָה: וְעָתָה שְׁנִי־בְנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לָךְ בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד־בָּאִי אֵלַיךְ מִצְרַיִמָה לִי־הֵם אֶפְרַיִם
וּמְנַשֶּׁה כְּרָאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יְהוּדָה: וְכַעַן תֵּרִין בְּנֶיךָ
דְּאַתְלִידוּ לָךְ בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם עַד מִיֵּת לְוֹתֵךְ
לְמִצְרַיִם דִּילִי אֲנֹנן אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כְּרָאוּבֵן
וְשִׁמְעוֹן יְהוֹנָן קְדָמִי: ו וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר־הוֹלַדְתָּ
אֲחֵרֵיהֶם לָךְ יְהוּדָה וְשֵׁם אֲחֵיהֶם יִקְרָאוּ
בְּנִחְלָתָם: וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר־הוֹלַדְתָּ אֲחֵרֵיהֶם לָךְ
יְהוּדָה וְשֵׁם אֲחֵיהֶם יִקְרָאוּ בְּנִחְלָתָם: וּבְנֶיךָ דִּי
תוֹלִיד בְּתֵרִיהוֹן דִּילָךְ יְהוֹנָן עַל שׁוֹם אֲחִיהוֹן
יִתְקָרוּן בְּאַחְסָנְתָּהוֹן: ז וְאַנִּי א בְּבֹאִי מִפְּנֵי מָתָה
עָלִי רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּדֶרֶךְ בְּעוֹד כְּבֶרֶת־אֶרֶץ
לְבָא אֶפְרָתָה וְאַקְבְּרָה שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הוּא

כּ וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עָשָׂרָה שָׁנָה
וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵי חֲזִי שִׁבְעַת שָׁנִים וְאַרְבָּעִים
וּמֵאָת שָׁנָה: וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת
עָשָׂרָה שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵי חֲזִי שִׁבְעַת שָׁנִים
וְאַרְבָּעִים וּמֵאָת שָׁנָה: וַיָּחִי יַעֲקֹב בְּאֶרְעָא
דְּמִצְרַיִם שִׁבְעַת עָשָׂרֵי שָׁנִין וְהוּו יוֹמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי
חֲזִי־הֵי מָאָה וְאַרְבָּעִין וּשְׁבַע שָׁנִין: כּ וַיִּקְרְבוּ
יְמֵי־יִשְׂרָאֵל לְמוֹתָ וַיִּקְרָא א לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר
לוֹ אִם־נָא מִצָּאֲתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׁים־נָא יָדְךָ
תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמּוֹדִי חֶסֶד וְאַמְתָּ אֱלֹהֵי־נָא
תְּקַבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם: וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־יִשְׂרָאֵל לְמוֹתָ
וַיִּקְרָא א לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־נָא מִצָּאֲתִי חֵן
בְּעֵינֶיךָ שִׁים־נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמּוֹדִי חֶסֶד
וְאַמְתָּ אֱלֹהֵי־נָא תְּקַבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם: וַקְרִיבוּ יוֹמֵי
יִשְׂרָאֵל לְמָמַת וַיִּקְרָא לְבָרָה לְיוֹסֵף וַאֲמַר לָהּ אִם
כְּעַן אֲשַׁכְחִית רַחֲמִין בְּעֵינֶיךָ שׁוּי כְּעַן יָדְךָ תַּחַת
יְרֵכִי וְתַעֲבֹד עִמִּי טִיבוּ וְקִשּׁוּט לֹא כְּעַן תְּקַבְּרֵנִי
בְּמִצְרַיִם: ו וְשִׁכְבַּתִּי עִם־אֲבֹתִי וְנִשְׁאֲתָנִי
מִמִּצְרַיִם וְקַבְּרֵתִנִי בְּקַבְּרָתָם וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי
אֶעֱשֶׂה כְּדִבְרֶיךָ: וְשִׁכְבַּתִּי עִם־אֲבֹתִי וְנִשְׁאֲתָנִי
מִמִּצְרַיִם וְקַבְּרֵתִנִי בְּקַבְּרָתָם וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה
כְּדִבְרֶיךָ: וְאַשְׁכּוּב עִם אֲבֹתִי וְתִטְלַנִּי מִמִּצְרַיִם
וְתַקְבְּרֵנִי בְּקַבְּרָתָהוֹן וַאֲמַר אֲנָא אַעֲבֹד כְּפִתְגְּמֶךָ:
א וַיֹּאמֶר הַשִּׁבְעָה לִּי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל
עַל־רֹאשׁ הַמִּטָּה: וַיֹּאמֶר הַשִּׁבְעָה לִּי וַיִּשְׁבַּע לוֹ
וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל־רֹאשׁ הַמִּטָּה: וַאֲמַר קִים לִי
וְקִים לָהּ וַיִּסְגִּיד יִשְׂרָאֵל עַל רִישׁ עַרְסָא: פ א וַיְהִי
אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אֲבִיד
חַלָּה וַיִּקָּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־
אֶפְרַיִם: וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף
הִנֵּה אֲבִיד חַלָּה וַיִּקָּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת־
מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם: וְהוּו בְּתֵר פִּתְגְּמִיָּא הָאֵלֶּין
וַאֲמַר לְיוֹסֵף הָא אֲבִיד שְׂכִיב מְרַע וְדְבַר יֵת תֵּרִין

בית לחם: ואני | בבאי מפדן מִתְּהָ עָלַי רָחֵל
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּדֶרֶךְ בְּעוֹד כְּבֶרֶת־אֶרֶץ לָבָא אֶפְרַתָּה
וְאֶקְבְּרָהָ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרַת הִוא בֵּית לָחֶם: וְאָנָּה
בְּמִיתִי מִפְּדָן מִיתַת עָלַי רָחֵל בְּאַרְעָא דְכְנַעַן
בְּאַרְחָא בְּעוֹד כְּרֹבָא דְאַרְעָא לְמִיעַל לְאַפְרַת
וּקְבֻרַתָּהּ תִּמְן בְּאַרְחָא אֶפְרַת הִיא בֵּית לָחֶם:
ח וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּסֶף וַיֹּאמֶר מִי־אַלְהָה:
וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּסֶף וַיֹּאמֶר מִי־אַלְהָה: וַחֲזָא
יִשְׂרָאֵל יְת בְּנֵי יוֹסֵף וַאֲמַר מִן אֵלִינ: ט וַיֹּאמֶר
יוֹסֵף אֶל־אֲבֹיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר־נָתַן־לִי אֱלֹהִים
בָּזָה וַיֹּאמֶר קָח־סָנָא אֵלַי וְאַבְרָכֶם: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
אֶל־אֲבֹיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר־נָתַן־לִי אֱלֹהִים בָּזָה וַיֹּאמֶר
קָח־סָנָא אֵלַי וְאַבְרָכֶם: וַאֲמַר יוֹסֵף לְאַבְוֵהִי בְנֵי
אֲנֹנ דִּי־הֵב לִי יְיָ הֵכָא וַאֲמַר קִרְבְּנוֹן כְּעַן לְוֹתִי
וְאַבְרָכְנוֹן:

שני | ועיני ישראל בָּבְדוּ מוֹקֵן לֹא יוֹכֵל לִרְאוֹת
וַיַּגֵּשׁ אֹתָם אֵלָיו וַיִּשָּׁק לָהֶם וַיַּחֲבֹק לָהֶם: וְעֵינֵי
יִשְׂרָאֵל בָּבְדוּ מוֹקֵן לֹא יוֹכֵל לִרְאוֹת וַיַּגֵּשׁ אֹתָם
אֵלָיו וַיִּשָּׁק לָהֶם וַיַּחֲבֹק לָהֶם: וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל יִקְרַן
מִסִּיבּוֹ לֹא יִכּוֹל לְמַחֲזִי וְקָרִיב יִתְהוֹן לְוֹתָהּ וְנָשִׁיק
לְהוֹן וְנִפִּיף לְהוֹן: י וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף
רְאֵה פָנֶיךָ לֹא פָלַלְתִּי וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים
גַּם אֶת־זִרְעֶךָ: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף רְאֵה פָנֶיךָ
לֹא פָלַלְתִּי וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת־זִרְעֶךָ:
וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף לְמַחֲזִי אֶפֶיךָ לֹא סִבְרִית וְהָא
אֲחִזִּי יְתִי יְיָ אֵף יְת בְּנֶיךָ: יב וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם
מֵעַם בְּרָכְיוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְאַפְיוֹ אֶרְצָה: וַיּוֹצֵא יוֹסֵף
אֹתָם מֵעַם בְּרָכְיוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְאַפְיוֹ אֶרְצָה: וַאֲפִיק
יוֹסֵף יִתְהוֹן מִן קְדָמוֹהִי וְסָגִיד עַל אִפּוֹהִי עַל
אַרְעָא: יג וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת־שִׁנְיָהֶם אֶת־אֶפְרַיִם
בְּיָמִינוֹ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת־מְנַשֶּׁה בְּשִׁמְאוֹ
מִיָּמִין יִשְׂרָאֵל וַיַּגֵּשׁ אֵלָיו: וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת־שִׁנְיָהֶם
אֶת־אֶפְרַיִם בְּיָמִינוֹ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת־מְנַשֶּׁה
בְּשִׁמְאוֹ מִיָּמִין יִשְׂרָאֵל וַיַּגֵּשׁ אֵלָיו: וַדְּבַר יוֹסֵף יְת

תְּרוּיָהוֹן יְת אֶפְרַיִם בְּיָמִינוֹ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל
וְיְת מְנַשֶּׁה בְּשִׁמְאוֹ מִיָּמִינוֹ דְּיִשְׂרָאֵל וְקָרִיב
לְוֹתָהּ: ד וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת־יָמִינוֹ וַיִּשֶׁת עַל־
רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא הִצְעִיר וְאֶת־שִׁמְאוֹ עַל־
רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שְׂפֵל אֶת־יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הִבְכוֹר:
וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת־יָמִינוֹ וַיִּשֶׁת עַל־רֹאשׁ אֶפְרַיִם
וְהוּא הִצְעִיר וְאֶת־שִׁמְאוֹ עַל־רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שְׂפֵל
אֶת־יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הִבְכוֹר: וְאוֹשִׁיט יִשְׂרָאֵל יְת
יָמִינוֹ וְשׁוּי עַל רִישָׁא דְאֶפְרַיִם וְהוּא זָעִירָא וְיְת
סְמָאלָה עַל רִישָׁא דְמְנַשֶּׁה אַחֲכִימָנוֹן לִידְוֵהִי אָרִי
מְנַשֶּׁה בּוֹכְרָא: ט וַיִּבְרַךְ אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכִּו אֲבָתִי לִפְנֵי אֲבָרָהָם
וַיִּצְחָק הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי מְעוֹדִי עַד־הַיּוֹם
הַזֶּה: וַיִּבְרַךְ אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
הִתְהַלְכִּו אֲבָתִי לִפְנֵי אֲבָרָהָם וַיִּצְחָק הָאֱלֹהִים
הִרְעָה אֹתִי מְעוֹדִי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה: וְכִרְיָ יְת יוֹסֵף
וַאֲמַר יְיָ דִּי פִלְחוֹ אֲבָהִתִּי קְדָמוֹהִי אֲבָרָהָם וַיִּצְחָק
יְיָ דָּנוֹן יְתִי מִדְּאִיתָנִי עַד יוֹמָא הַדִּין: טו הַמִּלְאָד
הַגָּאֵל אֹתִי מִפְּלִזָּע יִבְרַךְ אֶת־הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא
בְּהֵם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבָתִי אֲבָרָהָם וַיִּצְחָק וַיִּדְּגוּ לְרֹב
בְּקִרְבַּ הָאֶרֶץ: הַמִּלְאָד הַגָּאֵל אֹתִי מִפְּלִזָּע יִבְרַךְ
אֶת־הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בְּהֵם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבָתִי אֲבָרָהָם
וַיִּצְחָק וַיִּדְּגוּ לְרֹב בְּקִרְבַּ הָאֶרֶץ: מִלְּאָכָא דִּי פִרְקָא
יְתִי מִפֵּל בִּישָׁא יִבְרַךְ יְת עוֹלָמָא וַיִּתְקַרֵּי בַּהוֹן
שְׁמִי וְשׁוֹם אֲבָהִתִּי אֲבָרָהָם וַיִּצְחָק וַיִּכְנֹנִי יִמָּא
יִסְגוֹן בְּגוֹ בְנֵי אֲנָשָׁא עַל אֶרְעָא:

שלישי | וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי־יָשִׁית אָבִיו יְד־יָמִינוֹ עַל־
רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיִּרַע בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יְד־אֲבֹיו
לְהָסִיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ־אֶפְרַיִם עַל־רֹאשׁ
מְנַשֶּׁה: וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי־יָשִׁית אָבִיו יְד־יָמִינוֹ עַל־
רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיִּרַע בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יְד־אֲבֹיו לְהָסִיר
אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ־אֶפְרַיִם עַל־רֹאשׁ מְנַשֶּׁה: וַחֲזָא
יוֹסֵף אָרִי שׁוּי אֲבוּהִי יְד יָמִינוֹ עַל רִישָׁא דְאֶפְרַיִם
וּבְכֹאִישׁ בְּעֵינוֹהִי וְסָעֵד יְדָא דְאֲבוּהִי לְאַעֲדָאָה יְתָה

מֵעַל רִישָׁא דְאַפְרִים לְאַנְחֻתָהּ עַל רִישָׁא דְמִנְשָׁה:
 י' וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֲבִיו לֹא־כֵן אָבִי בִּיּוֹה
 הַבְּכֹר שֵׁים יְמִינִךָ עַל־רֹאשׁוֹ: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־
 אָבִיו לֹא־כֵן אָבִי בִּיּוֹה הַבְּכֹר שֵׁים יְמִינִךָ עַל־
 רֹאשׁוֹ: וַאֲמַר יוֹסֵף לְאִבְהֵי לֹא כֵן אָבִי אָרִי דִּין
 בּוֹכְרָא שׁוֹ יְמִינִךָ עַל רִישָׁה: י' וַיִּמָּאן אָבִיו
 וַיֹּאמֶר יָדְעִיתִי כִּנִּי יָדְעִיתִי גַם־הוּא יִהְיֶה־לָּעַם
 וְגַם־הוּא יִגְדֹּל וְאוֹלָם אֲחִיו הַקָּטָן יִגְדֹּל מִמֶּנּוּ
 וְזָרְעוֹ יִהְיֶה מִלֹּא־הַגּוֹיִם: וַיִּמָּאן אָבִיו וַיֹּאמֶר
 יָדְעִיתִי כִּנִּי יָדְעִיתִי גַם־הוּא יִהְיֶה־לָּעַם וְגַם־הוּא
 יִגְדֹּל וְאוֹלָם אֲחִיו הַקָּטָן יִגְדֹּל מִמֶּנּוּ וְזָרְעוֹ יִהְיֶה
 מִלֹּא־הַגּוֹיִם: וְסָרִיב אִבְהֵי וַאֲמַר יָדְעֵנָא כִּרִּי
 יָדְעֵנָא אִף הוּא יִהְיֶה לְעַמָּא וְאַף הוּא יִסְגִי וְכִרְם
 אֲחֻהֵי זַעֲרָא יִסְגִי מִנָּה וּבְנוּהִי יִהְיוּ שְׁלִיטִין
 בְּעַמְמָא: כ' וַיְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּךָ
 יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ אֱלֹהִים בְּאַפְרִים
 וּבְמִנְשָׁה וַיִּשֶׁם אֶת־אַפְרִים לִפְנֵי מִנְשָׁה: וַיְבָרְכֶם
 בְּיוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ
 אֱלֹהִים בְּאַפְרִים וּבְמִנְשָׁה וַיִּשֶׁם אֶת־אַפְרִים לִפְנֵי
 מִנְשָׁה: וּבְרִיכְנוּן בְּיוֹמָא הַהוּא לְמִימַר בְּךָ יִבְרַךְ
 יִשְׂרָאֵל לְמִימַר יִשְׁוִינִךָ יי בְּאַפְרִים וּבְמִנְשָׁה וְשׁוֹי
 יֵת אֲפְרִים קָדָם מִנְשָׁה: כ"א וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־
 יוֹסֵף הִנֵּה אֲנִכִּי מֵת וְהִיהָ אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהִשְׁיב
 אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־
 יוֹסֵף הִנֵּה אֲנִכִּי מֵת וְהִיהָ אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהִשְׁיב
 אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם: וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף
 הֵא אֲנָא מָאִית וַיְהִי מִימְרָא דִּי בְּסַעֲדָכוֹן וְיִתִּיב
 יִתְכוֹן לְאַרְעָא דְאַבְהֵתְכוֹן: כ"ב וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ
 שְׂכָם אֶחָד עַל־אֲחִיךָ אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי
 בְּחַרְבִּי וּבְקִשְׁתִּי: וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׂכָם אֶחָד
 עַל־אֲחִיךָ אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי
 וּבְקִשְׁתִּי: וַאֲנָא יִהְיֶה לְךָ חוֹלֶק חֵד יִתִּיר עַל
 אֲחִיךָ דִּי נִסִּיבִית מִידָא דְאַמּוֹרָאָה בְּצִלוֹתִי
 וּבְכַעֲוִתִּי: פ

רבי' א וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל־בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפֹּל
 וְאִנְיָה לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית
 הַיָּמִים: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל־בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפֹּל
 וְאִנְיָה לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית
 הַיָּמִים: וַקְרָא יַעֲקֹב לְבְנוֹהִי וַאֲמַר אֶתְכֶנְשׁוּ וְאֲחִי
 לְכוּן יֵת דִּי יַעֲרַע יִתְכוֹן בְּסוּף יוֹמִיא: ג' הַקִּבְצוּ
 וְשִׁמְעוּ בְנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל־יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם:
 הַקִּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל־יִשְׂרָאֵל
 אֲבִיכֶם: אֶתְכֶנְשׁוּ וְשִׁמְעוּ בְנֵי יַעֲקֹב וְקִבְּלוּ אוֹלְפִין
 מִן יִשְׂרָאֵל אֲבוּכוֹן: ג' רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתְהָ כְּחִי
 וְרֹאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שְׂאֵת וְיִתֵּר עֹז: רְאוּבֵן בְּכָרִי
 אֶתְהָ כְּחִי וְרֹאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שְׂאֵת וְיִתֵּר עֹז:
 רְאוּבֵן בּוֹכְרִי אֶת חִילִי וְרִישׁ תַּקְפִּי לְךָ הָהָ חֲזִי
 לְמַסַּב תִּלְתָּא חוֹלְקִין בְּכִירוּתָא כְּהִנְתָּא וּמִלְכוּתָא:
 ה' פָּחוּ כְּפִיִם אֶל־תּוֹתֵר כִּי עֲלִית מִשְׁכְּבִי אֲבִיךָ
 אֲזָ חִלְלַת יְצוּעֵי עֲלָה: פָּחוּ כְּפִיִם אֶל־תּוֹתֵר כִּי
 עֲלִית מִשְׁכְּבִי אֲבִיךָ אֲזָ חִלְלַת יְצוּעֵי עֲלָה: עַל
 דְּאִזְלַתָּא לְקַבֵּל אֲפִידָּהָ כְּמִיא בְּרִם לֹא אֶהְיֶתָּא
 חוֹלֶק יִתִּיר לֹא תִסֵּב אָרִי סְלֻקְתָּא בֵּית מִשְׁכְּבִי
 אֲבוּךָ בְּכוֹן אֲחֻלְתָּא לְשׁוּיִי בְּרִי סְלֻקְתָּא: פ
 ה' שְׁמַעוֹן וְלֹוֹי אֲחִים כְּלִי חֲמֹם מִבְּרִיתֵיהֶם:
 שְׁמַעוֹן וְלֹוֹי אֲחִים כְּלִי חֲמֹם מִבְּרִיתֵיהֶם: שְׁמַעוֹן
 וְלֹוִי אֲחִין גְּבִרִין גְּבִרִין בְּאַרְעַ תּוֹתְבוּתֵהוּן עֲבָדוּ
 גְבוּרָא: ו' בְּסֻדָּם אֶל־תִּבְנֵא נַפְשִׁי בְּקַהֲלָם אֶל־
 תַּחַד כְּבֹדִי כִּי בְּאַפְסִי הָרְגוּ אִישׁ וּבְרִצְנָם
 עֲקָרוּ־שׁוֹר: בְּסֻדָּם אֶל־תִּבְנֵא נַפְשִׁי בְּקַהֲלָם אֶל־
 תַּחַד כְּבֹדִי כִּי בְּאַפְסִי הָרְגוּ אִישׁ וּבְרִצְנָם עֲקָרוּ־
 שׁוֹר: בְּרִזְהוֹן לֹא תִהְיֶה נַפְשִׁי בְּאַתְכֶנְשׁוֹהוֹן לְמַהֲפָה
 לֹא נִחְתִּית מִן יְקָרִי אָרִי בְּרִזְהוֹן קָטְלוּ קָטוֹל
 וּבְכַעֲוִתֵהוּן תַּרְעוּ שׁוֹר סִנְאָה: ז' אֲרוּר אָפֶס כִּי עֹז
 וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ אֲחֻלְקָם בְּיַעֲקֹב וְאַפְּצִים
 בְּיִשְׂרָאֵל: אֲרוּר אָפֶס כִּי עֹז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ
 אֲחֻלְקָם בְּיַעֲקֹב וְאַפְּצִים בְּיִשְׂרָאֵל: לִיט רְגִזְהוֹן אָרִי
 תַּקִּיף וְחִמְתֵּהוּן אָרִי קִשְׁיָא אֲפִלְגְנוֹן בְּיַעֲקֹב

ואבדרננון בִּישְׂרָאֵל: פ הַיְהוּדָה אֶתְּהָ יוֹדוּךָ
אֲחִיךָ יִדְךָ בְּעֶרְףְּ אִיבִיךָ יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּגִי אֲבִיךָ:
יְהוּדָה אֶתְּהָ יוֹדוּךָ אֲחִיךָ יִדְךָ בְּעֶרְףְּ אִיבִיךָ יִשְׁתַּחֲוּוּ
לָךְ בְּגִי אֲבִיךָ: יְהוּדָה אֶת אֹדֵיתָא וְלֹא בְּהִיתָמָא
בָּךְ יוֹדוּךָ אֲחִיךָ יִדְךָ תִּתְקַף עַל בְּעָלֵי דְבִבְךָ
יִתְבַּדְרוּן סְנָאךְ יִהוּן מְסוּרִין קְדִיל קְדָמָךְ וִיהוּן
מְקַדְמִין לְמִשְׁאֵל בְּשִׁלְמָךְ בְּגִי אֲבִיךָ: ט גֹּוֹר אֲרִיָּה
יְהוּדָה מִטְרָף בְּגִי עֲלִית פָּרַע רַבֵּן פֶּאֲרִיָּה
וּכְלָבִיא מִי יְקִימָנוּ: גֹּוֹר אֲרִיָּה יְהוּדָה מִטְרָף בְּגִי
עֲלִית פָּרַע רַבֵּן פֶּאֲרִיָּה וּכְלָבִיא מִי יְקִימָנוּ: שְׁלֹטוֹן
יְהִי בְּשִׁרְיָא וּבִסּוּפָא יִתְרַבָּא מִלְפָּא מְדָבִית יְהוּדָה
אַרִי מִדִּין קְטָלָא בְּרִי נִפְשָׁךְ סִלְקָתָא יְנֹחַשׁ יִשְׂרִי
בְּתֻקוֹף פֶּאֲרִיָּה וּכְלִיתָא וְלִית מַלְכוּ דְּתוּעֲזָעָה:
י לֹא־יִסּוּר שְׁבֹט מִיְהוּדָה וּמַחֲקָךְ מִבֵּין רַגְלֵי עַד
פְּרִיבָא שִׁילָה וְלֹא יִקְהַת עַמִּים: לֹא־יִסּוּר שְׁבֹט
מִיְהוּדָה וּמַחֲקָךְ מִבֵּין רַגְלֵי עַד פְּרִיבָא שִׁילָה וְלֹא
יִקְהַת עַמִּים: לֹא יַעֲדִי עַבְד שְׁלֹטוֹן מְדָבִית יְהוּדָה
וּסְפָרָא מִבְּגִי בְּנוּהִי עַד עֲלָמָא עַד דִּי־תִי מִשִּׁיתָא
דִּדְלָהּ הִיא מַלְכוּתָא וְלֹא יִשְׁתַּמְעוּן עַמִּמָּיָא:
י אֲסָרִי לִגְפֹן כְּתִיב עִירָה קְרִי עִירוֹ וְלִשְׁרָקָה בְּגִי
אַתְּנוּ כַּבֵּם בֵּינָן לְבָשׁוּ וּבְדָם־עֲנֹבִים
כְּתִיב סוּתָה קְרִי סוּתוֹ: אֲסָרִי לִגְפֹן עִירוֹ וְלִשְׁרָקָה
בְּגִי אַתְּנוּ כַּבֵּם בֵּינָן לְבָשׁוּ וּבְדָם־עֲנֹבִים סוּתוֹ:
יִסְחַר יִשְׂרָאֵל לְקִרְתָּהּ עָמָא יִבְנוּן הִיכְלָהּ יִהוּן
צִדִּיקָא סְחֹר סְחֹר לֵה וְעַבְדֵי אֹרִיתָא בְּאוּלְפֹן
עָמָה יְהִי אֲרָגוֹן טַב לְבוּשׁוֹהִי כְּסוּתָהּ מִלָּא מִלָּא
צָבַע זָהוּרִי וְצָבָעוֹנִין: י חֲכָלִילִי עֵינִים מִיָּן
וּלְבָן־שֵׁנִים מַחְלָב: חֲכָלִילִי עֵינִים מִיָּן וּלְבָן־שֵׁנִים
מַחְלָב: פ וְסִמְקוֹן טוֹרוּהִי בְּכַרְמוּהִי וְטוּפוֹן
נַעֲזוּהִי בְּחִמְרֵי יִחְזֹרֵן בְּקַצְתָּהּ בְּעִיבּוֹר וּבְעִדְרֵי
עָנָא: ז וְבוֹלֵן לְחוּף יָמִים יִשְׁכֹּן וְהוּא לְחוּף אֲנִית
וְיִרְכָּתוֹ עַל־צִידוֹן: זְבוּלָן לְחוּף יָמִים יִשְׁכֹּן וְהוּא
לְחוּף אֲנִית וְיִרְכָּתוֹ עַל־צִידוֹן: זְבוּלָן עַל סִפֵּר
יִמְמָיָא יִשְׂרִי וְהוּא יְכַבֵּשׁ מַחוּזִין בְּסַפִּינָן וְטוֹב

יִמָּא יִיכּוֹל וְתַחֲנוּמָה יְהִי מְטִי עַל צִידוֹן: פ
יִשְׁשַׁכֵּר חִמּוֹר גָּרָם רַבֵּן בֵּין הַמְּשַׁפְּתִים:
יִשְׁשַׁכֵּר חִמּוֹר גָּרָם רַבֵּן בֵּין הַמְּשַׁפְּתִים: יִשְׁשַׁכֵּר
עֲתִיר בְּנִכְסִין וְאַחְסִנְתָּהּ בֵּין תַּחֲנוּמָיָא: ט וִירָא
מְנַחֵה כִּי טוֹב וְאַתְּ־הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיֵּט שְׁכָמוֹ
לְסַפֵּל וַיְהִי לְמַס־עֲבָד: וִירָא מְנַחֵה כִּי טוֹב
וְאַתְּ־הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיֵּט שְׁכָמוֹ לְסַפֵּל וַיְהִי לְמַס־
עֲבָד: וַחֲזָא חוּלְקָא אֲרִי טַב וְזֵת אֲרַעָא אֲרִי
מַעֲבָדָא פִּירִין וִיכַבֵּשׁ מַחוּזֵי עַמִּמָּיָא וִישִׁיעִי יֵת
דִּירֵיהוֹן וְדֹאשְׁתָּאֲרוֹן בְּהוֹן יִהוּן לֵה פִלְחִין וּמִסְקִי
מִסִּין: ס ט דִּין עָמּוֹ פֶּאֲחֵד שְׁבֹטֵי יִשְׂרָאֵל:
דִּין יִדִּין עָמּוֹ פֶּאֲחֵד שְׁבֹטֵי יִשְׂרָאֵל: מְדָבִית דִּין
יִתְבַּחֵר וִיקוּם גִּבְרָא בְּיוֹמוֹהִי יִתְפָּרַק עָמָה
וּבְשִׁנּוּהִי יִנּוּחֹן כְּחֵדָא שְׁבֹטֵי דִי־יִשְׂרָאֵל: ח יְהִי
דִּין נַחֲשׁ עַל־יִדְרֵךְ שְׁפִיפֹן עַל־אַרְחַּת הַנֶּשֶׁף
עַקְבֵּי־סוּם וַיִּפֹּל רַכְבּוֹ אַחֲזוֹר: יִחִידִן נַחֲשׁ
עַל־יִדְרֵךְ שְׁפִיפֹן עַל־אַרְחַת הַנֶּשֶׁף עַקְבֵּי־סוּם וַיִּפֹּל
רַכְבּוֹ אַחֲזוֹר: יְהִי גִבְרָא דִי־תִבְחֹר וִיקוּם מְדָבִית דִּין
אִיקְתָּהּ תִּתְרַמִּי עַל עַמִּמָּיָא וּמַחְתָּהּ תִּתְקַף
בְּפִלְשְׁתָּי כַּחֲזִי חוֹרְמָן יִשְׂרִי עַל אֲרַחָא וּכְפִתְנָא
יִכְמוֹן עַל שְׁבִילָא יִקְטֹל גִּבְרִי מִשְׁרִית פִּלְשְׁתָּי
פְּרִשִׁין עִם רַגְלָאִין יַעֲקֹר סוּסָן וְיִתְפִּין וְיִמְגֹּר
וּיִכְבִּיהוֹן לְאַחֲזָרָא: י לִישׁוּעָתְךָ קִנִּיתִי יְהוָה:
לִישׁוּעָתְךָ קִנִּיתִי יְהוָה: לְפוֹרְקָנְךָ סִפְרִית יְיָ: ס
חֲמִישִׁי יֵט גֹּדֵד יְגוֹדְנוּ וְהוּא יִגֹּד עֲקֵב: גֹּד גֹּדֵד
יְגוֹדְנוּ וְהוּא יִגֹּד עֲקֵב: מְדָבִית גֹּד מִשְׁרִית מְזִיגִין
כַּד יַעֲבְרוּן יֵת יִרְדְּנָא קָדָם אַחֲיָהוֹן לְקִרְבָּא
וּבְנִכְסִין סְגִיאִין יִתּוּבוּן לְאַרְעָהוֹן: ס כ מֵאִשְׁר
שְׁמֹנֶה לַחֲמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדֵנֵי־מֶלֶךְ: מֵאִשְׁר
שְׁמֹנֶה לַחֲמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדֵנֵי־מֶלֶךְ: דָּאֲשֵׁר טָבָא
אַרְעָה וְהוּא מְרַבֵּא בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִּין: ס כֹּא נִפְתָּלִי
אֵילָה שְׁלַחַה הִנָּתֵן אֲמִרֵי־שֹׁפֵר: נִפְתָּלִי אֵילָה
שְׁלַחַה הִנָּתֵן אֲמִרֵי־שֹׁפֵר: נִפְתָּלִי בְּאַרְע טָבָא
יִתְרַמִּי עֲדָבָה וְאַחְסִנְתָּהּ תְּהִי מַעֲבָדָא פִּירִין יִהוּן

מוֹדֵן וּמְבָרְכִין עֲלֵיהוֹן: ס כג בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן
 פֶּרֶת עֲלֵי־עֵינַי בְּנֹת צַעֲדָה עֲלִי־שׁוּר: בֶּן פֶּרֶת
 יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עֲלֵי־עֵינַי בְּנֹת צַעֲדָה עֲלִי־שׁוּר: בְּרִי
 דִּסְגִי יוֹסֵף בְּרִי דִיתְבָּרַךְ כִּגְפֵן דִּנְצִיב עַל צִינָא
 דְּמִיָּא תְּרִין שְׁבֻטִין יִפְקֹון מִבְּנוּהִי יִקְבְּלוּן חוּלְקָא
 וְאַחְסִנְתָּא: כג וַיִּמְרְרוּהוּ וַרְבוּ וַיִּשְׁטְמֻהוּ בְּעַלִּי
 חֲצִיִּים: וַיִּמְרְרוּהוּ וַרְבוּ וַיִּשְׁטְמֻהוּ בְּעַלִּי חֲצִיִּים:
 וְאַתְּמַרְרוּ יִתְה וְנִקְמֻהִי וְאַעֲיָקוּ לָהּ גְּבָרִין גְּבָרִין
 בְּעַלִּי פִלְגוּתָא: כה וַתֵּשֶׁב בְּאִיתָן קִשְׁתָּו וַיִּפְּזוּ
 זְרַעִי יְדִיו מִיַּדִּי אֲבִיר יַעֲקֹב מִשֵּׁם רַעָה אֲבֹן
 יִשְׂרָאֵל: וַתֵּשֶׁב בְּאִיתָן קִשְׁתָּו וַיִּפְּזוּ זְרַעִי יְדִיו מִיַּדִּי
 אֲבִיר יַעֲקֹב מִשֵּׁם רַעָה אֲבֹן יִשְׂרָאֵל: וַתִּבְתּ בְּהוֹן
 נְבִיאוּתָהּ עַל דְּקָסִים אוֹרִיתָא בְּסִתְרָא וְשׁוּי בְּתוֹקְפָא
 רוֹחֲצָנָה בְּכֹן יִתְרָמָא דְּהַב עַל דְּרַעוּהִי וְאַחְסִין
 מְלִיכּוּתָא וַתְּקִיף דָּא הוֹת לָהּ מִן קָדָם אַל תְּקִיפָא
 דִּיעֻקֵּב דִּי בְּמִימְרָה זֶן אֲבָהֶן וּבְנִין וַרְעָא
 דִּישְׂרָאֵל: כה מֵאֵל אֲבִיד וַיַּעְזֹרְךָ וְאַתְּ שְׂדֵי
 וַיִּבְרָכְךָ בְּרֶכֶת שְׁמַיִם מַעַל בְּרֶכֶת תְּהוֹם רַבְּצַת
 תַּחַת בְּרֶכֶת שְׁדִים וְרַחֵם: מֵאֵל אֲבִיד וַיַּעְזֹרְךָ וְאַתְּ
 שְׂדֵי וַיִּבְרָכְךָ בְּרֶכֶת שְׁמַיִם מַעַל בְּרֶכֶת תְּהוֹם רַבְּצַת
 תַּחַת בְּרֶכֶת שְׁדִים וְרַחֵם: מִימֵר אֱלֹהָא דְּאַבּוּךָ יְהִי
 בְּסַעֲדָךָ וְיִת שְׂדֵי וַיִּבְרָכְנָךְ בְּרַכּוֹן דִּנְחֻתָּן מִשְׁלָא
 דְּשִׁמְיָא מְלַעְלָא בְּרַכּוֹן דִּנְגֻדָּן מִמַּעַמְקֵי אַרְעָא
 מְלַרַע בְּרַפְּתָא דְּאַבּוּךָ וְדֹאמֶךָ: כו בְּרֶכֶת אֲבִיד
 גְּבָרוּ עַל־בְּרֶכֶת הוֹרֵי עַד־תֵּאֲוֹת גְּבַעַת עוֹלָם
 תְּהִיִּין לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְלִקְדָּקֵד נְזִיר אַחִיו: בְּרֶכֶת
 אֲבִיד גְּבָרוּ עַל־בְּרֶכֶת הוֹרֵי עַד־תֵּאֲוֹת גְּבַעַת עוֹלָם
 תְּהִיִּין לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְלִקְדָּקֵד נְזִיר אַחִיו: בְּרַפְּתָא
 דְּאַבּוּךָ יִתְסַפֵּן עַל בְּרַפְּתָא דִּילִי בְּרִיכּוֹ אֲבָהִתִּי
 דְּחִמִּידוּ לָהֶן רַבְּרִבָּא דְּמֵן עֲלָמָא יְהוֹזֵן כָּל אֲלִין
 לְרִישָׁא דִּיוֹסֵף וְלִגְבָרָא פְּרִישָׁא דְּאַחֻהִי: פ
 שִׁישׁ כו בְּנִימִין וְאַב יִטְרֹף בְּבָקֵר יֹאכֵל עֹד וְלַעֲרֵב
 יִחְלַק שָׁלָל: בְּנִימִין וְאַב יִטְרֹף בְּבָקֵר יֹאכֵל עֹד
 וְלַעֲרֵב יִחְלַק שָׁלָל: בְּנִימִין בְּאַרְעָה תִּשְׁרִי שְׁכֻנְתָּא

וּבְאַחְסִנְתָּהּ יִתְבְּנִי מִקְדָּשָׁא בְּצַפְרָא וּבְפִנְיָא יְהוֹן
 מְקַרְבִּין פְּהִנְיָא קֶרְבָּנָא וּבַעֲדוֹן רַמְשָׁא יְהוֹן מְפִלְגִין
 מוֹתֵר חוּלְקָהוֹן מִשְׁאֵר קְדֻשָּׁא: כה כָּל־אֱלֹהָ
 שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִים עָשָׂר וְזֹאת אֲשֶׁר־דִּבֶּר
 לָהֶם אֲבִיהֶם וַיִּבְרָךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כִּבְרָכְתּוּ
 בְּרַךְ אֹתָם: כָּל־אֱלֹהָ שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִים עָשָׂר
 וְזֹאת אֲשֶׁר־דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וַיִּבְרָךְ אוֹתָם אִישׁ
 אֲשֶׁר כִּבְרָכְתּוּ בְּרַךְ אֹתָם: כָּל אֲלִין שְׁבֻטֵיָא
 דִּישְׂרָאֵל תְּרִין עֶסֶר וְדָא דְּמִלִּיל לַהוֹן אֲבִיהוֹן
 וּבְרִיד יִתְהוֹן גְּבָר דִּי כִבְרָכְתָּהּ בְּרַךְ יִתְהוֹן:
 כג וַיְצַו אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲנִי נֹאסֵף אֶל־עַמִּי
 קִבְּרוּ אֹתִי אֶל־אֲבֹתִי אֶל־הַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה
 עֶפְרָן הַחֲתָנִי: וַיְצַו אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲנִי נֹאסֵף
 אֶל־עַמִּי קִבְּרוּ אֹתִי אֶל־אֲבֹתִי אֶל־הַמַּעֲרָה אֲשֶׁר
 בִּשְׂדֵה עֶפְרָן הַחֲתָנִי: וּפְקֵד יִתְהוֹן וְאַמֵּר לַהוֹן אֲנָא
 מִתְּפָנֵשׁ לַעַמִּי קִבְּרוּ יִתִּי לֹת אֲבָהִתִּי בְּמַעֲרַתָּא דִּי
 בְּחֻקֵּל עֶפְרָן חֲתָנָה: ל בְּמַעֲרָה אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה
 הַמְּכַפְּלָה אֲשֶׁר־עַל־פְּנֵי מִמְּרָא בְּאַרְצֵן כְּנָעַן
 אֲשֶׁר קָנָה אֲבֹרָהִם אֶת־הַשְּׂדֵה מֵאֵת עֶפְרָן
 הַחֲתָנִי לְאַחֻזַּת־קִבְּר: בְּמַעֲרָה אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה
 הַמְּכַפְּלָה אֲשֶׁר־עַל־פְּנֵי מִמְּרָא בְּאַרְצֵן כְּנָעַן אֲשֶׁר
 קָנָה אֲבֹרָהִם אֶת־הַשְּׂדֵה מֵאֵת עֶפְרָן הַחֲתָנִי
 לְאַחֻזַּת־קִבְּר: בְּמַעֲרַתָּא דִּי בְּחֻקֵּל כְּפִלְתָּא דִּי עַל
 אִפִּי מִמְּרָא בְּאַרְעָא דְּכְנָעַן דִּי זֶכֶן אֲבָרָהִם יִת
 חֻקְלָא מִן עֶפְרָן חֲתָנָה לְאַחְסִנְתָּא קְבוּרָא: לא שְׁמָה
 קִבְּרוּ אֶת־אֲבָרָהִם וְאַתְּ שָׂרָה אִשְׁתּוֹ שְׁמָה
 קִבְּרוּ אֶת־יִצְחָק וְאַתְּ רִבְקָה אִשְׁתּוֹ וְשְׁמָה
 קִבְּרִיתִי אֶת־לֵאָה: שְׁמָה קִבְּרוּ אֶת־אֲבָרָהִם וְאַתְּ
 שָׂרָה אִשְׁתּוֹ שְׁמָה קִבְּרוּ אֶת־יִצְחָק וְאַתְּ רִבְקָה
 אִשְׁתּוֹ וְשְׁמָה קִבְּרִיתִי אֶת־לֵאָה: תִּפְּזֵן קִבְּרוּ יִת
 אֲבָרָהִם וְיִת שָׂרָה אֶתְמָה תִּפְּזֵן קִבְּרוּ יִת יִצְחָק וְיִת
 רִבְקָה אֶתְמָה וְתִפְּזֵן קִבְּרִית יִת לֵאָה: לז מִקְנֵה
 הַשְּׂדֵה וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר־בּוֹ מֵאֵת בְּנֵי־חֵת: מִקְנֵה
 הַשְּׂדֵה וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר־בּוֹ מֵאֵת בְּנֵי־חֵת: זְבִינִי

חָקְלָא וּמַעֲרָתָא דִּי בַּהּ מִן בְּנֵי חֲתָאָה: א' וַיִּכַּל
 יַעֲקֹב לַצִּוֹת אֶת־בָּנָיו וַיֹּאמֶר רְגֵלְיוּ אֶל־הַמַּטֶּה
 וַיִּגֹּעַ וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוּי: וַיִּכַּל יַעֲקֹב לַצִּוֹת אֶת־בָּנָיו
 וַיֹּאמֶר רְגֵלְיוּ אֶל־הַמַּטֶּה וַיִּגֹּעַ וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוּי:
 וְשִׁינִי יַעֲקֹב לַפֶּקֶדָא יֵת בְּנוֹהִי וּכְנֹשׁ רְגֵלוֹהִי
 לַעֲרֹסָא וְאֶתְחַנֵּיד וְאֶתְחַנֵּישׁ לַעֲמָה: א' וַיִּפֹּל יוֹסֵף
 עַל־פְּנֵי אָבִיו וַיִּבְכֶּה עָלָיו וַיִּשְׁקֻלוּ: וַיִּפֹּל יוֹסֵף
 עַל־פְּנֵי אָבִיו וַיִּבְכֶּה עָלָיו וַיִּשְׁקֻלוּ: וַיִּפֹּל יוֹסֵף עַל
 אִפִּי אָבוֹהִי וּבִכָּא עָלוֹהִי וְנִשָּׁק לָהּ: ב' וַיֵּצֵא יוֹסֵף
 אֶת־עַבְדָּיו אֶת־הַרְפָּאִים לַחֲנֹט אֶת־אָבִיו
 וַיַּחֲנֹטוּ הַרְפָּאִים אֶת־יִשְׂרָאֵל: וַיֵּצֵא יוֹסֵף אֶת־
 עַבְדָּיו אֶת־הַרְפָּאִים לַחֲנֹט אֶת־אָבִיו וַיַּחֲנֹטוּ
 הַרְפָּאִים אֶת־יִשְׂרָאֵל: וּפְקִיד יוֹסֵף יֵת עַבְדּוֹהִי יֵת
 אֲסֹתָא לַמַּחֲנֹט יֵת אָבוֹהִי וַחֲנֹטוּ אֲסֹתָא יֵת
 יִשְׂרָאֵל: ג' וַיִּמְלְאוּ־לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם כִּי כֵן יִמְלְאוּ
 יְמֵי הַחַנְטִים וַיִּבְכוּ אֹתוֹ מִצָּרִים שְׁבָעִים יוֹם:
 וַיִּמְלְאוּ־לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי הַחַנְטִים
 וַיִּבְכוּ אֹתוֹ מִצָּרִים שְׁבָעִים יוֹם: וּשְׁלִימוּ לָהּ
 אַרְבָּעִין יוֹמִין אַרְי כֵּן שְׁלִימוּ יוֹמֵי חֲנֻטָּא וּבְכוּ
 יֵתָּה מִצָּרָא שְׁבָעִין יוֹמִין: ד' וַיַּעֲבְרוּ יְמֵי בְכִיתוֹ
 וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל־בֵּית פֶּרְעָה לֵאמֹר אֲמֵנָּה
 מִצָּתִי חֵן בְּעֵינֶיכֶם דְּבִרְוֹנָא בְּאֻזְנֵי פֶּרְעָה
 לֵאמֹר: וַיַּעֲבְרוּ יְמֵי בְכִיתוֹ וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל־בֵּית
 פֶּרְעָה לֵאמֹר אֲמֵנָּה מִצָּתִי חֵן בְּעֵינֶיכֶם
 דְּבִרְוֹנָא בְּאֻזְנֵי פֶּרְעָה לֵאמֹר: וַיַּעֲבְרוּ יוֹמֵי בְכִיתָהּ
 וּמְלִיל יוֹסֵף עִם בֵּית פֶּרְעָה לְמִימֶר אִם כָּעַן
 אֲשַׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינִיכֹן מְלִילוֹ כָּעַן קִדְּם פֶּרְעָה
 לְמִימֶר: ה' אֲבִי הַשְּׁבִיעֲנִי לֵאמֹר הִנֵּה אֲנִכִּי מֵת
 בְּקִבְרִי אֲשֶׁר פָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן שְׁמָה
 תִּקְבְּרֵנִי וְעֵתָּה אֵעֲלֶה־נָּא וְאֶקְבְּרָה אֶת־אָבִי
 וְאֲשׁוּבָה: אֲבִי הַשְּׁבִיעֲנִי לֵאמֹר הִנֵּה אֲנִכִּי מֵת
 בְּקִבְרִי אֲשֶׁר פָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן שְׁמָה תִּקְבְּרֵנִי
 וְעֵתָּה אֵעֲלֶה־נָּא וְאֶקְבְּרָה אֶת־אָבִי וְאֲשׁוּבָה:
 אָבָא קִיִּים עָלִי לְמִימֶר הָא אָנָּא מֵאִית בְּקִבְרִי

דְּאֶתְחַנֵּיד לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן תִּמְנָן תִּקְבְּרֵנִי וּכְעַן
 אֲסַק כָּעַן וְאֶקְבֵּר יֵת אָבָא וְאִיתּוֹב: ו' וַיֹּאמֶר
 פֶּרְעָה עֲלֶה וּקְבֹר אֶת־אָבִיךָ בְּאֶשֶׁר הַשְּׁבִיעֲנִי:
 וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה עֲלֶה וּקְבֹר אֶת־אָבִיךָ בְּאֶשֶׁר
 הַשְּׁבִיעֲנִי: וַאֲמַר פֶּרְעָה סָק וּקְבֹר יֵת אָבוֹךְ כְּמָא
 דְּקִיִּים עָלֶיךָ: ז' וַיַּעַל יוֹסֵף לְקַבֵּר אֶת־אָבִיו וַיַּעַל
 אֹתוֹ כָּל־עַבְדֵּי פֶּרְעָה זָקְנֵי בֵיתוֹ וְכָל זָקְנֵי
 אֶרֶץ־מִצְרַיִם: וַיַּעַל יוֹסֵף לְקַבֵּר אֶת־אָבִיו וַיַּעַל
 אֹתוֹ כָּל־עַבְדֵּי פֶּרְעָה זָקְנֵי בֵיתוֹ וְכָל זָקְנֵי אֶרֶץ־
 מִצְרַיִם: וּסְלִיק יוֹסֵף לְמַקְבֵּר יֵת אָבוֹהִי וּסְלִיקוּ
 עִמָּה כָּל עַבְדֵּי פֶּרְעָה סָבִי בֵיתָהּ וְכָל סָבִי אֶרֶץ
 דְּמִצְרַיִם: ח' וְכָל־בֵּית יוֹסֵף וְאֶחָיו וּבֵית אָבִיו רָק
 טַפָּס וְצֹאנָם וּבִקְרָם עֹזְבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן: וְכָל־בֵּית
 יוֹסֵף וְאֶחָיו וּבֵית אָבִיו רָק טַפָּס וְצֹאנָם וּבִקְרָם
 עֹזְבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן: וְכָל־בֵּית יוֹסֵף וְאֶחָיו וּבֵית
 אָבוֹהִי לַחֹד טַפָּלְהוֹן וְעַנְהוֹן וְתוֹרִיהוֹן שְׁבָקוּ
 בְּאֶרֶץ דְּגִשְׁן: ט' וַיַּעַל עֲמֹו גַּם־רֹכֵב גַּם־פָּרָשִׁים
 וַיְהִי הַמַּחֲנֶה כְּבֹד מְאֹד: וַיַּעַל עֲמֹו גַּם־רֹכֵב
 גַּם־פָּרָשִׁים וַיְהִי הַמַּחֲנֶה כְּבֹד מְאֹד: וּסְלִיקוּ עִמָּה
 אַף רַתְּכִין אַף פָּרִשִׁין וְהוּהּ מִשְׁרִיתָא סְגִיָּה
 לַחֲדָא: י' וַיָּבֹאוּ עַד־גֶּרֶן הָאֵטֹד אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
 הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ־שָׁם מִסְפַּד גָּדוֹל וְכֹבֵד מְאֹד
 וַיַּעַשׂ לָאָבִיו אָבֵל שְׁבַעַת יְמִים: וַיָּבֹאוּ עַד־גֶּרֶן
 הָאֵטֹד אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ־שָׁם מִסְפַּד גָּדוֹל
 וְכֹבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ לָאָבִיו אָבֵל שְׁבַעַת יְמִים: וְאֹתוֹ
 עַד בֵּית אֲדָרִי דְּאֵטֹד דִּי בְּעֵבֶרָא דִּירְדְּנָא וּסְפְדוּ
 תִּמְנָן מִסְפַּד רַב וְתִקְיָה לַחֲדָא וְעַבְד לְאָבוֹהִי אֶבְלָא
 שְׁבָעָא יוֹמִין: י"א וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי
 אֶת־הָאֵבֶל בְּגֶרֶן הָאֵטֹד וַיֹּאמְרוּ אֶבְל־כְּבֹד זֶה
 לְמִצְרַיִם עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָה אָבֵל מִצְרַיִם אֲשֶׁר
 בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן: וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת־
 הָאֵבֶל בְּגֶרֶן הָאֵטֹד וַיֹּאמְרוּ אֶבְל־כְּבֹד זֶה לְמִצְרַיִם
 עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָה אָבֵל מִצְרַיִם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן:
 וַחֲזָא יֵתָּב אֶרֶץ כְּנַעֲנָה יֵת אֶבְלָא בְּבֵית אֲדָרִי

דָּאָטָד וַאֲמָרוּ אֲבֵל תִּקְיָה דִּין לְמִצְרָאֵי עַל כֵּן קָרָא שְׁמָה אֲבֵל מִצְרִים דִּי בַּעֲבָרָא דִּירְדְנָא: י' וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי לֹא כֵן כַּאֲשֶׁר צִוּם: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי לֹא כֵן כַּאֲשֶׁר צִוּם: וַעֲבָדוּ כְּנוּחֵי לֵה כֵן כְּמָא דִּי פִקְדֻנְיָן: י' וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בְּנוֹי אֶרְצָה כְּנַעַן וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּמַעֲרַת שְׂדֵה הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר קִנָּה אֲבֹרָהֶם אֶת־הַשְּׂדֵה לְאַחֲזֹת־קִבְרֵ מֵאֵת עַפְרָן הַחֲתִי עַל־פְּנֵי מִמְרָא: וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בְּנוֹי אֶרְצָה כְּנַעַן וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּמַעֲרַת שְׂדֵה הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר קִנָּה אֲבֹרָהֶם אֶת־הַשְּׂדֵה לְאַחֲזֹת־קִבְרֵ מֵאֵת עַפְרָן הַחֲתִי עַל־פְּנֵי מִמְרָא: וַנִּסְלֹו יְתֵה כְּנוּחֵי לְאַרְעָא דְכְנַעַן וַקְבְּרוּ יְתֵה בְּמַעֲרַת חָקֵל כְּפֻלְמָא דִּי זִכֵּן אֲבֹרָהֶם יְתֵה חָקֵל לְאַחֲסֻנְתָּ קְבוּרָא מִן עַפְרָן חֲתָמָה עַל אִפִּי מִמְרָא: י' וַיָּשֶׁב יוֹסֵף מִצְרִימָה הוּא וְאַחִיו וְכָל־הָעֲלִים אֹתוֹ לְקַבֵּר אֶת־אָבִיו אַחֲרֵי קִבְרוֹ אֶת־אָבִיו: וַיָּשֶׁב יוֹסֵף מִצְרִימָה הוּא וְאַחִיו וְכָל־הָעֲלִים אֹתוֹ לְקַבֵּר אֶת־אָבִיו אַחֲרֵי קִבְרוֹ אֶת־אָבִיו: וְתַב יוֹסֵף לְמִצְרַיִם הוּא וְאַחֲזֵהי וְכָל דִּסְלִיקוֹ עִמָּה לְמַקְבֵּר יְתֵה אָבִיהִי בְּתֵר דְּקִבְרֵ יְתֵה אָבִיהִי: ט' וַיִּרְאוּ אַחֲרֵי־יוֹסֵף כִּי־מֵת אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁמְמוּנוּ יוֹסֵף וְהָשִׁב יָשִׁיב לָנוּ אֵת כְּלִי־הָרֶעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ: וַיִּרְאוּ אַחֲרֵי־יוֹסֵף כִּי־מֵת אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁמְמוּנוּ יוֹסֵף וְהָשִׁב יָשִׁיב לָנוּ אֵת כְּלִי־הָרֶעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ: וַחֲזוּ אַחֵי יוֹסֵף אֲרִי מֵיֵת אָבִיהוֹן וַאֲמָרוּ דִּלְמָא יִשְׂר לָנָא דְּבָבּוּ יוֹסֵף וְאַתְבָּא יְחִיב לָנָא יְתֵה כָּל בִּישְׁתָּא דִּי גָמְלָנָא יְתֵה: ט' וַיִּצְוּ אֱלֵי־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר: וַיִּצְוּ אֱלֵי־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר: וּפְקִידוֹ לֹות יוֹסֵף לְמִימֵר אָבוֹה פִּקְדָּה קָדָם מוֹתָה לְמִימֵר: י' בְּהִי תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנָא שָׂא נָא פִּשְׁעֵה אַחִיךָ וְחַטָּאתָם כִּי־רָעָה גָמְלוֹךְ וְעַתָּה שָׂא נָא לְפִשְׁעֵה עַבְדִּי אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיִּכְךָ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו: כִּהִי־תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנָא שָׂא נָא פִּשְׁעֵה

אִחִיךָ וְחַטָּאתָם כִּי־רָעָה גָמְלוֹךְ וְעַתָּה שָׂא נָא לְפִשְׁעֵה עַבְדִּי אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיִּכְךָ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו: כִּדִּין תִּימְרוּן לְיוֹסֵף בְּכַעַן שְׂבוּךְ כְּעַן לְחוּבָא אִחִיךָ וְלִחֲטָאָהוֹן אָרִי בִישְׁתָּא גָמְלוֹךְ וַיִּכְעַן שְׂבוּךְ כְּעַן לְחוּבָא עַבְדִּי אֱלֹהֵה דְּאָבִיו וַיִּכְכָּא יוֹסֵף בְּמַלְלוֹתֵהוֹן עִמָּה: י' וַיִּלְכֹּו גַם־אֲחִיו וַיַּפְּלוּ לִפְנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנֵּנוּ לְךָ לַעֲבָדִים: וַיִּלְכֹּו גַם־אֲחִיו וַיַּפְּלוּ לִפְנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנֵּנוּ לְךָ לַעֲבָדִים: וַאֲזָלוּ אִף אַחֲזֵהי וַנִּפְּלוּ קְדָמוּהִי וַאֲמָרוּ הָא אֲנַחְנָא לְךָ לַעֲבָדִין: י' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יוֹסֵף אֶל־תִּירָאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יוֹסֵף אֶל־תִּירָאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי: וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף לֹא תִדְחִלוּן אָרִי דִּחְלָא דִּי אָנָּא: כ' וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה כִּיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיִית עַם־יִרְבִּי: וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה כִּיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיִית עַם־יִרְבִּי: וְאַתֶּן חֲשַׁבְתוֹן עָלַי בִּישָׂא מִן קָדָם יִי אֶתְחַשְׁבֶּת לְטָבָא כְּדִיל לְמַעַבְדָּ כִּיּוֹמָא הַדִּין לְקִימָא עַם סִגִּי: שְׁבִיעִי כֹא וְעַתָּה אֶל־תִּירָאוּ אֲנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאַתְּמַפְכֶם וַיִּנָּחֶם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל־לִבָּם: וְעַתָּה אֶל־תִּירָאוּ אֲנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאַתְּמַפְכֶם וַיִּנָּחֶם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל־לִבָּם: וַיִּכְעַן לֹא תִדְחִלוּן אָנָּא אֲזוּן יְחִכּוֹן יְתֵה טַפְלִכוֹן וַיִּנָּחֶם יְתֵהוֹן וַיִּמְלֵל תַּנְחוּמִין עַל לְבָהוֹן: כ' וַיָּשֶׁב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אָבִיו וַיְחִי יוֹסֵף מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים: וַיָּשֶׁב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אָבִיו וַיְחִי יוֹסֵף מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים: וַיְחִיב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אָבִיהִי וַיְחִי אָבִיהִי וַיְחִי יוֹסֵף מֵאָה וָעֶסֶר שָׁנִים: מִפְּטִיר כֹּה וַיִּרְא יוֹסֵף לְאַפְרָיִם בְּנֵי שְׁלֹשִׁים גַּם בְּנֵי מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה יָלְדוּ עַל־בְּרֵכֵי יוֹסֵף: וַיִּרְא יוֹסֵף לְאַפְרָיִם בְּנֵי שְׁלֹשִׁים גַּם בְּנֵי מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה יָלְדוּ עַל־בְּרֵכֵי יוֹסֵף: וַחֲזָא יוֹסֵף לְאַפְרָיִם בְּנִין תִּלְתֵּיאִין אִף בְּנֵי מְכִיר בֶּר מְנַשֶּׁה אֶתִּילִידוֹ וְרַבִּי יוֹסֵף:

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֶחָיו אֲנֹכִי מֵת וְאֱלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֵעֲלָה אֶתְכֶם מִן-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֶחָיו אֲנֹכִי מֵת וְאֱלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֵעֲלָה אֶתְכֶם מִן-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב: וַאֲמַר יוֹסֵף לְאֶחָיו אָנָּה מֵאִתּוֹ וְיִי מְדַבֵּר דְּכִיר יִתְכּוֹן וְיִסֵּק יִתְכּוֹן מִן אֶרֶץ הָדָא לְאֶרֶץ דִּי קִים לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב: כֹּה וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם

פ"ה פסוקים, פ"ה אל פה סימן.

ב- וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֶחָיו אֲנֹכִי מֵת וְאֱלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֵעֲלָה אֶתְכֶם מִן-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֶחָיו אֲנֹכִי מֵת וְאֱלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֵעֲלָה אֶתְכֶם מִן-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב: וַאֲמַר יוֹסֵף לְאֶחָיו אָנָּה מֵאִתּוֹ וְיִי מְדַבֵּר דְּכִיר יִתְכּוֹן וְיִסֵּק יִתְכּוֹן מִן אֶרֶץ הָדָא לְאֶרֶץ דִּי קִים לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב: כֹּה וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם

הפטרה לפרשת ויחי במלכים א פרק ב

ב « וַיִּקְרְבוּ מִיִּידוֹד לְמוֹת וַיֵּצֵאוּ אֶת-שְׁלֹמֹה בְּנוֹ לֵאמֹר: ב- אֲנֹכִי הִלֵּךְ בְּדֶרֶךְ כְּלִי-הָאָרֶץ וְחֻזְקַת וְהִיָּיתָ לְאִישׁ: ג- וְשִׁמְרָתָּ אֶת-מִשְׁמֶרֶת ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְלִבְּךָ בְּדֶרֶכֶיךָ לְשֹׁמֵר חֻקָּיו מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְעֻדוֹתָיו כְּכַתּוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תִּשְׁכֹּל אֶת כָּל-אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר תִּפְנֶה שֵׁם: ד- לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת-דְּבָרֹו אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלֶיךָ לֵאמֹר אִם-יִשְׁמְרוּ בְנֶיךָ אֶת-דִּרְכָּם לְלִבְּךָ לִפְנֵי בָאִמֹת כְּכֹל-לִבְבָם וּבְכָל-נַפְשָׁם לֵאמֹר לֹא-יִכְרַת לָךְ אִישׁ מֵעַל כִּפָּא יִשְׂרָאֵל: ה- וְגַם אֶתָּה יִדְעָתָּ אֵת אֲשֶׁר-תַּעֲשֶׂה לִּי וַיָּאָב בֶּן-צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לְשֹׁנֵי-יִשְׂרָאֵל צְבָאוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר בֶּן-נֵר וְלַעֲמָשָׂא בֶן-יִתְרֵל וְיֶהְיֶה וַיִּשָּׁם דְּמִי-מִלְחָמָה בְּשָׁלָם וַיִּתֵּן דְּמִי מִלְחָמָה בְּחִגְרָתֹו אֲשֶׁר בְּמִתְּנֹו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו: ו- וְעִשִּׂיתָ כְּחֻמְתָּךְ וְלֹא-תוֹדֵד שִׁיבְתֹו בְּשָׁלָם שְׂאֹל: ז- וְלִבְּנִי בְרוּךְ הַגִּלְעָדִי תַעֲשֶׂה-חֶסֶד וְהִוּוּ בְּאֵכָלִי שְׁלַחְנֶךָ כִּי-כֵן קָרְבוּ אֵלַי בְּבִרְחִי מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוּם אַחִיד: ח- וְהִנֵּה עֹמָךְ שְׂמָעִי בֶן-גֵּרָא בֶן-חִימְיָה מִבְּחָרִים וְהוּא קָלְלָנִי קָלְלָה נְמוּצָת בְּיוֹם לְכֵתִי מַחְנִים וְהוּא-יִרְדֵּ לְקִרְאָתִי תִירְדֵן וַאֲשַׁבַּע לוֹ בִּיהוָה לֵאמֹר אִם-אֲמִיתָךְ בְּחֶרֶב: ט- וְעִתָּהּ אֶל-תִּנְקָהּ כִּי אִישׁ חָכֵם אֶתָּה וְיִדְעָתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה-לֹו וְהוֹרֵדְתָּ אֶת-שִׁיבְתֹו בְּדָם שְׂאֹל: י- וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עַם-אֲבָתָיו וַיִּקְבֵּר בְּעִיר דָּוִד: יא- וְחִיָּמִים אֲשֶׁר מִלֵּךְ דָּוִד עַל-יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מִלֵּךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מִלֵּךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים: יב- וַיִּשְׁלְמָה יֵשֵׁב עַל-כִּפָּא דָּוִד אָבִיו וְתִפֵּן מִלְכָתוֹ מֵאִד: »

לבית חב"ד, בית הכנסת,
לעסק או לחוסד החינוכי
התוכן מתעדכן כל העת, בקטעים ולוונטיים
תוכן מרתק ומותאם לקהל היעד

תכנית חינוך
לארץ הודו
חב"ד
35% הנחה
לשנה
ראשונה

JEM ישראל < did.li/JEM-tv < 03-3883554

לחיות עם הרבי
- סביב השעון
וידאו מהרבי ברצף
בכל שעות היממה

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה							
ו', י' בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.48	12.18	16.54.1	17.20
ז', י"א בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.49	12.19	16.54.9	17.21
ח', י"ב בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.49	12.19	16.55.8	17.22
ט', י"ג בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	16.56.7	17.23
י', י"ד בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	16.57.5	17.24
יא', ט"ו בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	16.58.4	17.25
יב', ט"ז בטבת	4.38	5.26	5.48	6.49	9.14	11.51	12.21	16.59.3	17.25
יג', י"ח בטבת	4.38	5.26	5.48	6.49	9.14	11.51	12.21	17.00.2	17.26

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם – י' בטבת ה'תשפ"ה – י"ז בטבת ה'תשפ"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י' בטבת	הל' שכירות פרק ז-ט.	הל' טומאת צרעת פרק ט.	מ"ע רא.
ז'	י"א בטבת	פרק י-יב.	פרק י'.	מל"ת רסז. רסח.
ח'	י"ב בטבת	פרק יג. הל' שאלה ופקדון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מל"ת ריט. מ"ע רמד.
ט'	י"ג בטבת	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע רמד.
י'	י"ד בטבת	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע רמב.
יא'	ט"ו בטבת	הל' מלוה ולוה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יד.	מ"ע קצז. מל"ת רלד.
יב'	ט"ז בטבת	פרק ד-ו.	פרק טו.	מ"ע קמב.
יג'	י"ח בטבת	פרק ז-ט.	פרק טז.	מל"ת רלט.

זמני הדלקת הנרות

כרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ויחי	16:14	17:32	16:35	17:34	16:22	17:31	16:36	17:35
שמות	16:20	17:38	16:41	17:39	16:28	17:37	16:43	17:41

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחינו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**